АВГУСТ
24
1938 во
№ 116 (900)
ДОНЫС 10 УР

Став странаясса пролетарийяс, ӧтувтчӧй!

КОМИ КОМСОМОЛЕЦ

ГАЗЕТ ЛЕДЗӦНЫ
ВЛКСМ
КОМИ ОБКОМ
ДА СЫКТЫВКАРСА
ГОРКОМ

Рабоче-Креԍԏанскӧј Краснӧј Армијалы ԁостојнӧј пополԋеԋије

Август 22-ӧԁ лунӧ став Комі респубԉіка паԍта завоԃітчіс Рабоче-Креԍԏанскӧј Краснӧј Армија ԁа Војенно-Морскӧј Флот раԁјасӧ 1917 ԁа 1918 војасын чужлыԍ томјӧзӧс прізывајтӧм.

Прізывлӧн первој лунјас збыԉыԍ пӧрісны шуԁа сӧветскӧј томјӧзлы гажа праԅнікӧ, најӧ тырӧмаӧԍ патріоԏіческӧј чувствојасӧн ԁорјыны социаԉістіческӧј рӧԃіна ԉубӧј врагыԍ, коԁі лыԍтас ускӧԁчыны сы вылӧ ԁа пӧшщаԃатӧг бырӧԁны сіјӧс сылӧн-жӧ му вылын, најӧ тӧԁӧны, мыј мунӧны служітны уҗалыԍ нароԁлы, віԇны налыԍ мірнӧј ужсӧ, најӧ тӧԁӧны, мыј налӧн ем мыј ԁорјыны ԁа мыјӧн ԁорјыны. Најӧ шуԁаӧԍ сіјӧн, мыј најӧс боԍтісны ԁобԉестнӧј Рабоче-Креԍԏанскӧј Краснӧј Армија раԁјасӧ, коԁі ем бојевӧј ԁа поԉіԏіческӧј воспітаԋіјелӧн школа.

Мијан шуԁа сӧветскӧј томјӧз, коԁјас мунӧны Краснӧј Армијаӧ ԁа Флотӧ, оз тӧԁны важ салԁатскӧј казармаын прокԉатӧј олӧмсӧ. Царскӧј Роԍԍија-кӧ вӧлі шуӧны нароԁјаслӧн ԏурмаӧн, то важ салԁатскӧј казарма право серԏі вӧлі поԅӧ лыԁԃыны ԏурмаын ԏурмаӧн.

„Роԍԍијаын казарма,— гіжліс Влаԃімір Іԉјіч Ԉеԋін,—вӧлі јона унҗыкыԍӧ ԉокҗык став ԏурмајасыԍ; ԋекӧн сіԇі ез пӧԁтывны ԁа нарԏітлыны ԉічносԏ, кыԇі казармаын; ԋекӧн сещӧма ез ԇорԇавлыныісԏазаԋије-јас, нӧјтӧмјас ԁа морт вылын наԃругаԏеԉство“.

Мрачнӧј царскӧј каԁјасӧ салԁат вӧлі правотӧм мортӧн. Царскӧј законјас ԉішајтлісны салԁатӧс поԉіԏіческӧј ԁа мукӧԁ свобоԃаыԍ, грубӧја таԉалісны сылыԍ человеческӧј ԁостоінствојассӧ. Сіԇ, напрімер, 1906-ӧԁ воԍа „Госуԁарственнӧј ԁумаӧ бӧрјыԍӧмјас јылыԍ положеԋіјеын“ вӧлі гіжӧма: „Бӧрјыԍӧмјасын оз участвујтны: ... 4) армијаса ԁа флотса чінјас, коԁјас сулалӧны ԃејствіԏеԉнӧј војеннӧј служба вылын“.

Быԏԏӧ ԍӧкыԁ каторга вылӧ, мунліс војԁӧр армијаӧ том рабочӧј ԉібӧ креԍԏаԋін. Ԋінӧм бурсӧ ез вічыԍ сіјӧс казармаын, армијаӧ прізыв вӧлі ыҗыԁ шогӧн. І курыԁа, ԍінваӧн ԍывлісны важӧн новобраԋецјас:

Ни из чести, ни из платы
Не пойдет мужик в солдаты!
Пальцы рубит, зубы рвет—
В службу царскую нейдет!

Тајӧ прокԉатӧј важсӧ бырӧԁӧма век кежлӧ, бӧр ԍергӧԁчывтӧм вылӧ.

Ӧні мијан Краснӧј Армијаса ԁобԉестнӧј бојецјас імеітӧны став правојассӧ ԁа свобоԃајассӧ, коԁјасӧс шеԁӧԁӧма 1917 воԍа баррікаԃајас вылын ԁа отстаівајтӧма гражԁанскӧј војна каԁԍа окопјасын красногварԃејецјас ԁа красноармејецјас вірӧн.

І ӧнија каԁԍа веԉічајшӧј ԁокументын — Стаԉінскӧј Консԏітуціјаын гіжӧма кыԇі ԋепреложнӧј закон:

„Гражԁана, коԁјас состоітӧны Краснӧј Армија раԁјасын, поԉзујтчӧны бӧрјыԍан ԁа бӧрјӧмаӧн лоан правоӧн став гражԁанакӧԁ ӧткоԃа“.

Тајӧ зарԋі шыпасјасӧн гіжӧм кывјасыԍ вісталӧны сы јылыԍ, мыј Краснӧј Армијаса бојецјас, команԃірјас ԁа поԉітработԋікјас—сіјӧ уҗалыԍ нароԁлӧн тырпраԁоа пијан. Нароԁӧн чужтӧм, быԁтӧм ԁа пестујтӧм, вынјӧра Рабоче-Креԍԏанскӧј Краснӧј Армија јітчӧма уҗалыԍ јӧзкӧԁ обшщӧј інԏересјасӧн, ӧԏі стремԉеԋијејасӧн, рӧԃіналы, сӧветскӧј правіԏеԉстволы, Ԉеԋін—Стаԉін парԏіјалы помтӧм преԁанностлӧн јеԃінӧј чувствоӧн.

Сӧветскӧј томјӧз Краснӧј Армијаӧ муніг кежлӧ лӧԍӧԁчӧны воԇвыв. Најӧ армијаӧ мунтӧԇ овлаԃевајтӧны војеннӧј специаԉностјасӧн і прізыв вылӧ локтӧны тракторістјасӧн, мотористјасӧн, парашјуԏістјасӧн, інжеԋер-строіԏеԉјасӧн, свјаԅістјасӧн. На пӧвсыԍ унаӧн імеітӧны ԋекымын оборонӧј значокӧн. Со, напрімер, Аԉексанԃр Кԉеԋԏјев. Сылӧн морӧсас ӧшалӧ ԋоԉ оборонӧј значок: І ступеԋа ГТО значок, ПВХО значок, ВС значок, ԁа ІІ ступеԋа ГТО значок. Тащӧмјасыԍ лыԁԃыԍӧны ԍурсјасӧн. Ставныслӧн налӧн ӧԏі кӧсјӧм—мунны армијаӧ, служітны нароԁлы, асланыԍ раԃејтана социаԉістіческӧј рӧԃіналы.

Мијан шуԁа томјӧз тӧԁӧны, мыј „Рабоче-Креԍԏанскӧј Краснӧј Армијаын воінскӧј служба ем почотнӧј објазанност СССР-са гражԁаналӧн“ ԁа „оԏечествоӧс ԁорјӧм свјашщеннӧј ԁолг быԁ гражԁаԋінлӧн“.

Мијан томјӧзлы ем мыј ԁорјыны ԁа ем мыјӧн ԁорјыны. І враг-кӧ ускӧԁчас мијан рӧԃіна вылӧ сӧветскӧј томјӧз, кыԇі ӧԏі морт, сувтасны сіјӧс ԁорјӧм вылӧ ԁа жугӧԁасны сіјӧс сеԋі, кытыԍ сіјӧ воас. Ставнас веԉікӧј сӧветскӧј нароԁ раԃејтӧмӧн ԁа горԁоԍтӧн повторʻајтӧ аслас поет В. І. Ԉебеԃев-Кумачлыԍ кывјассӧ:

Аскі панԍас-кӧ тыш,
враг-кӧ кыпӧԁас грӧԅ,
Мијан му вылӧ воас-кӧ
гаԃыԍ,—
Меԅԃмӧм му вӧсна сек
Сӧвет муыԍ став јӧз,
Кыԇі ӧԏі морт сувтасны
раԁӧ.

СССР-са Верховнӧј Сӧветлӧн мӧԁӧԁ Ԍессија

Сојузса Сӧветлӧн 1938 воԍа август 21-ӧԁ лунԍа заԍеԁаԋије јылыԍ інформаціоннӧј јуӧртӧм

Август 21-ӧԁ лунӧ, 11 час лунын, СССР-са Верховнӧј Сӧвет заԍеԁаԋијејас залын, Кремԉын, муніс Сојузса Сӧветлӧн 8-ӧԁ заԍеԁаԋије.

Преԁԍеԁаԏеԉствујтӧ—Сојузса Сӧветын преԁԍеԁаԏеԉ ԃепутат **А. А. Анԁрејев**.

Ԍорԋітанторјасын—„Ӧткаолыԍ овмӧсјасса вӧвјас вылӧ госуԁарственнӧј налог јылыԍ“ закон проект јылыԍ ԁоклаԁ куԅа ԍорԋіјас.

Ԍорԋітісны ԃепутатјас **Р. І. Меԉԋіков** (Смоԉенскӧј ԍеԉскӧј округ, Смоԉенскӧј област), **М. С. Саберов** (Ԍергачскӧј округ, Горʻковскӧј област), **А. В Троԋін** (Можгінскӧј округ, Уԁмуртскӧј АССР), **А. С. Јежов** (Буԃонновскӧј округ, Орԁжоԋікіԁԅевскӧј крај), **Н. С. Ԉеԉіна** (Осіповічскӧј округ, Белорусскӧј ССР), **Ф. М. Скілков** (Міԉԉеровскӧј округ, Ростовскӧј област), **Ф. І. Поԉаков** (Рʻазанскӧј ԍеԉскӧј округ, Рʻазанскӧј област), **П. І. Ԋемченко** (Россошанскӧј округ, Вороԋежскӧј област), **Ј. С. Салова** (Курскӧј ԍеԉскӧј округ, Курскӧј област) ԁа **Р. А. Фомін** (Брʻанскӧј округ, Орловскӧј област).

Ԍорԋіјас помаԍӧм бӧрын Сојузса Сӧвет кывзӧ ԁоклаԁчіклыԍ—ԃепутат **А. І. Угаровлыԍ** заклучіԏеԉнӧј кыв.

Ԍесса Сојузса Сӧвет вуҗӧ „Ӧткаолыԍ овмӧсјасса вӧвјас вылӧ госуԁарственнӧј налог јылыԍ“ закон гӧлӧсујтӧмӧ ԁа вынԍӧԁӧмӧ.

Сојузса Сӧвет ӧтсӧгласӧн вынԍӧԁӧ „Ӧткаолыԍ овмӧсјасса вӧвјас вылӧ госуԁарственнӧј налог јылыԍ закон“.

Ԃепутат **І. І. Гуԁов** преԁложеԋије серԏі Сојузса Сӧвет прімітӧ шуӧм—кывзыны ԁа обсуԃітны Ԍессија ԍорԋітанторјаслыԍ 7-ӧԁ вопрос—Ставсојузса віԇму овмӧс выставка јылыԍ, а сіԇ-жӧ ԍорԋітантојаслыԍ 8-ӧԁ вопрос — СССР-са Верховнӧј Сӧвет Преԅіԃіум указјас јылыԍ, коԁјасӧс прімітӧма первој ԁа мӧԁӧԁ Ԍессија костын ԁа коԁјасӧс колӧ вынԍӧԁны СССР-са Верховнӧј Сӧветлы,—Сојузса Сӧветлӧн ԁа Націонаԉностјас Сӧветлӧн ӧтувја заԍеԃаԋије вылын.

Сојузса Сӧветлӧн ԁа Націонаԉностјас Сӧветлӧн 1938 во август 21-ӧԁ лунԍа ӧтувја заԍеԁаԋије јылыԍ інформаціоннӧј јуӧртӧм

Август 21-ӧԁ лунӧ, 6 час рытын, СССР Верховнӧј Сӧветлӧн заԍеԁаԋијејас залын, Кремԉын, муніс Сојузса Сӧветлӧн ԁа Націонаԉностјас Сӧветлӧн вітӧԁ, заклучіԏеԉнӧј ӧтувја заԍеԁаԋије.

Преԁԍеԁаԏеԉствујтӧ—Націонаԉностјас Сӧветса преԁԍеԁаԏеԉ ԃепутат **Н. М. Шверԋік**.

СССР-са Верховнӧј Сӧвет боԍтчӧ Ԍессија ԍорԋітанторјаслыԍ 7-ӧԁ вопрос—Ставсојузса віԇму овмӧс выставка јылыԍ вопрос віԁлалӧмӧ, коԁӧс ԍетӧма СССР-са Верховнӧј Сӧветӧ Украінскӧј Сӧветскӧј Социаԉістіческӧј Респубԉікаса ԃепутатјас группаԍаԋ.

Тајӧ вопрос куԅа ԁоклаԁӧн выступітіс ԃепутат **Н. С. Хрущев**.

Хрущев јорт ԁоклаԁ бӧрын СССР-са Верховнӧј Сӧвет вуҗӧ ԍорԋіјасӧ.

Ԍорԋітӧны ԃепутатјас **Л. П. Берија** (Тбіԉісскӧј Стаԉінскӧј округ, Груԅінскӧј ССР), **Ԃ. Ф. Маркін** (Мозырскӧј карса округ, Белорусскӧј ССР), **С. К. Коротков** (Ібраԍінскӧј округ, Чувашскӧј АССР), **Т. А. Јуркін** (Орԁжоԋікіԁԅевскӧј округ, РСФСР), **Ш. Колуспајев** (Алма-Аԏінскӧј ԍеԉскӧј округ, Казахскӧј ССР), Ԅемԉеԃеԉије куԅа СССР-са Нароԃнӧј Комісарӧс вежыԍ **І. А. Беԋеԃіктов** јорт ԁа ԃепутат **Н. В. Ціцін** (Тарскӧј округ, Омскӧј област).

Ԃепутат **Ціцін** реч бӧрын ԍорԋіјас ԁугӧԁԍӧны ԁа СССР-са Верховнӧј Сӧвет кывзӧ заклучіԏеԉнӧј кыв ԁоклаԁчіклыԍ— ԃепутат **Н. С. Хрущевлыԍ**.

СССР-са Верховнӧј Сӧвет боԍтчӧ „Ставсојузса віԇму овмӧс выставка јылыԍ“ законлыԍ проект гӧлӧсујтӧмӧ. Палатајасын торјӧн гӧлӧсујтӧмӧн, СССР-са Верховнӧј Сӧвет ӧтсӧгласӧн вынԍӧԁӧ „Ставсојузса віԇму овмӧс выставка јылыԍ закон“.

Ԍесса СССР-са Верховнӧј Сӧвет вуҗӧ Ԍессија ԍорԋітанторјаслыԍ 8-ӧԁ вопрос—СССР-са Верховнӧј Сӧвет Преԅіԃіумлыԍ указјас, коԁјасӧс прімітӧма первој ԁа мӧԁӧԁ Ԍессијајас костын ԁа колӧ вынԍӧԁны СССР-са Верховнӧј Сӧветлы, віԁлалӧмӧ.

Тајӧ вопрос куԅа ԁоклаԁӧн выступітіс СССР Верховнӧј Сӧвет Преԅіԃіумса Ԍекретар ԃепутат **А. Ф. Горкін**.

Горкін јорт јуӧртӧ, мыј первој ԁа мӧԁӧԁ Ԍессија костын СССР-са Верховнӧј Сӧветлӧн Преԅіԃіум леԇіс тащӧм указјас, коԁјасӧс колӧ вынԍӧԁны СССР-са Верховнӧј Сӧветлы:

Рабоче-Креԍԏанскӧј Краснӧј Армијалы 20 во тырӧм ознаменујтӧм куԅа амԋісԏија јылыԍ;

СССР-са Нароԃнӧј коміссарјас ԁолжностјасыԍ А. В. Бакуԉінӧс, Н. І. Пахомовӧс, М. В. Поповӧс, А. Ԃ. Брускінӧс, А. Л. Гіԉінскіјӧс меԅԃӧм јылыԍ;

Л. М. Кагановіч јортӧс Пуԏеј Сообшщеԋије куԅа Нароԃнӧј Коміссарӧн, Ԍӧкыԁ Промышԉенност куԅа Нароԃнӧј Коміссарлыԍ уҗ щӧщ нуӧԁӧмӧн, Ԋ. І. Јежов јортӧс—Вавыв Транспорт куԅа Нароԃнӧј Коміссарӧн, Пыщкӧсса ԃелӧјас куԅа Нароԃнӧј Коміссарлыԍ уҗ щӧщ нуӧԁӧмӧн, С. Ј. Скрынԋіков јортӧс—Заготовкајас куԅа Нароԁнӧј Коміссарӧн, В. К. Ԉвов јортӧс — Машіностројеԋије куԅа Нароԃнӧј Коміссарӧн І. Г. Кабанов јортӧс—Піщевӧј Промышԉенност куԅа Нароԃнӧј Коміссарӧн назначітӧм јылыԍ;

Л. М. Кагановіч јортӧс СССР-са Нароԃнӧј Коміссарјас Сӧветса преԁԍеԁаԏеԉӧс вежысӧн назначітӧм јылыԍ сіјӧс Ԍӧкыԁ Промышԉенност куԅа Нароԃнӧј Коміссарӧн ԁа Пуԏеј Сообшщеԋије куԅа Нароԃнӧј Коміссарӧн коԉӧмӧн;

РСФСР составын Мурманскӧј област ԁа Украінскӧј ССР составын Стаԉінскӧј ԁа Ворошіловграԁскӧј областјас образујтӧм јылыԍ.

Горкін јорт ԁоклаԁ помаԍӧм бӧрын СССР-са Верховнӧј Сӧвет вуҗӧ СССР-са Верховнӧј Сӧвет Преԅіԃіумлыԍ указјас гӧлӧсујтӧмӧ ԁа вынԍӧԁӧмӧ, коԁјасӧс (указјассӧ) прімітӧма первој ԁа мӧԁӧԁ Ԍессијајас костын ԁа коԁјасӧс колӧ вынԍӧԁны СССР-са Верховнӧј Сӧветлы, ԁа ӧтсӧгласӧн вынԍӧԁӧ најӧс.

Палатајасын торјӧн гӧлӧсујтӧмӧн СССР-са Верховнӧј Сӧвет ӧтсӧгласӧн прімітӧ шуӧм СССР-са Консԏітуціја (Основнӧј закон) 22 ԁа 23 статԏајасӧ вежӧмјас ԁа соԁтӧԁјас јылыԍ, СССР-са Верховнӧј Сӧвет Преԅіԃіум шуӧмјаскӧԁ јітӧԁын.

Преԁԍеԁаԏеԉствујтыԍ—Націонаԉностјас Сӧветса преԁԍеԁаԏеԉ ԃепутат **Н. М. Шверԋік** јуӧртӧ мыј мӧԁӧԁ Ԍессијалӧн ԍорԋітанторјас бырісны ԁа јӧзӧԃӧ СССР-са Верховнӧј Сӧветлыԍ мӧԁӧԁ Ԍессија тупкыԍӧмӧн.

Міԋістрјасӧс суԁӧ ԍетӧм

ПРАГА, 22. Лун-мӧԁ сајын германскӧј правіԏеԉство шуіс нуӧԁны суԃебнӧј процесс австріјскӧј правіԏеԉствоса вӧвлӧм шԉенјаслы паныԁ. Австріјасаԋ јуӧрјас серԏі, тавоԍа сенԏабр завоԃітчігӧн Венаын лоӧ вӧвлӧм австріјскӧј канцԉер Шушԋіг ԁа вӧвлӧм міԋістрјас вылын процесс, коԁјас мыжавԍӧны германскӧј націјалы паныԁ вражԃебнӧј ԃејствіјејасын.

ПОЧОТ ԀӦСКА

Ордйысьӧмын медся замечательнӧйыс сыын, мый сійӧ вӧчӧ удж вылӧ йӧз видзӧдлӧмясын вужвыйӧныс путкыльтӧм, ӧд сійӧ пӧртӧ удж зазорнӧй ԁа сьӧкыд бремьысь, кущӧмӧн сійӧ лыддысьыліс войдӧр, ЧЕСЬТ делӧӧ, СЛАВА делӧӧ ДОБЛЕСЬТ ԁа ГЕРОЙСТВО делӧӧ.

(СТАЛИН).

ИЛЬЧУКОВА АННА ИВАНОВНА—выдвинитӧма Нювчим заводса комсомольскӧй организацияӧн (Сыктывдін район). Комсомолка. Уджалӧ Нювчимскӧй чугуно-литейнӧй заводын слесарӧн. Лунъя нормаяссӧ тыртӧ 200-250 прӧчентӧдз. Активнӧй общественница, комсомольскӧй организацияса секретар.

ДОРОНИНА КЛАВДИЯ ИВАНОВНА—выдвинитӧма Слудскӧй колхознӧй комсомольскӧй организацияӧн (Сыктывдін район). Комсомолка—стахановка. Колхознӧй уджяс вылын лунъя нормаяссӧ тыртӧ 220 прӧчент вылӧ.

Піоԋерскӧј самоԁејатеԉностлы смотр

Август 21-ӧԁ лунӧ Сыктывкарса піоԋерјас ԁомын заводітчис піоԋерјас ԁа школԋікјаслӧн художественнӧј самоԁејатеԉностлы республіканскӧј смотр.

Оԉімпіаԁа мунан первој рытӧ Сыктывкарса піоԋерјас ԁа школԋікјас віӡӧԁісны Кулӧмԁін ԁа Луз рајонјасса піоԋерскӧј самоԁејатеԉнӧј коллективјаслыс выступлеԋнјејас. Ыжыԁ успехӧн Кулӧмԁінса піоԋерјас петкӧԁлісны „Петрушка" таԋец. Ыжыԁ успехӧн поԉзујтчисны і Луз рајонса піоԋерјаслӧн выступлеԋијејасыс.

Август 22-ӧԁ лунса рытын выступајтісны Јемԁін, Сыктывԁін ԁа Сыктыв рајонувса піоԋерјас ԁа школԋікјас.

Самоԁејатеԉнӧј оԉімпіаԁалӧн кык рытја выступлеԋијејас петкӧԁлісны, кущӧм озыр талантјас ԁа оԁареннӧј мастерјас быԁмӧны сӧветскӧј шуԁа чеԉаԁ пӧвсын.

Піоԋерскӧј самоԁејатеԉностлӧн оԉімпіаԁа помасӧ талун, август 24-ӧԁ лунӧ.

Прокушева јорт оз ешты...

Паԉса терріторіаԉнӧј комсомоԉскӧј организација выԁеԉітіс комсомолка Анна Прокушеваӧс ужавны кылӧԁчан участокӧ. Прокушева ветліс ӧті лун кежлӧ ԁа пышјіс бӧр.

Комсомолка Анна Прокушева омӧԉа пӧртӧ оԉӧмӧ і мукӧԁ общественнӧј комсомоԉскӧј поручеԋијејас. Сіјӧ оз волывлы комсомоԉскӧј собраԋијејас вылӧ, комсомоԉскӧј поԉітшкола занатіјејас вылӧ. Талы помкаӧн—„ог ешты", вісталӧмӧн.

Тащӧм комсомоԉецјасыс Паԉ сіктса терріторіаԉнӧј комсомоԉскӧј организацијаын абу еща. Маслозаводын вескӧԁлыс комсомоԉец Ракін јорт сіԅ-жӧ лыԁӧ, мый комсомоԉскӧј собраԋије вылӧ волӧм ԁорыс буржык шојччыны гортын ԁа заԋимајтчыны мукӧԁ ԁелӧјасӧн.

Комсомоԉскӧј ԁісціпліна нарушајтӧмјас щӧкыԁа овлывлӧны Паԉса комсомоԉскӧј организацијаын, но комсомоԉскӧј комітет ніӧтчыԁ-на ез обсуждајтлы ԋӧті ԋекомсомоԉскӧј поступок. А тајӧ ставыс вајӧԁӧ сетчӧ, мый комсомоԉскӧј организација оз ов тырвіра оԉӧмӧн, оз пӧрт ассыс могјассӧ, оз котырт томјӧз пӧвсын массӧвӧј уж.

М.

Комсомоԉецјас оз велӧԁчыны

Аныб сіктса (Шојнаты рајон) „Краснӧј знамја" колхоз берԁса комсомоԉскӧј организацијаын ставыс лыԁысьӧ 7 комсомоԉец.

Ԋӧті комсомоԉец тајӧ организацијаыс оз велӧԁчы поԉіткружокјасын. Поԉіткружокјассӧ абу котыртӧма.

Комсомоԉецјас кӧсјӧны велӧԁчыны, кыпӧԁны ассыныс тӧԁӧмлунјассӧ. ВЛКСМ рајкомлӧн мог—отсавны тајын комсомоԉецјаслы.

П. В.

Ԉеԋінско-Стаԉінскӧј комсомоллы 20 во тырӧм кежлӧ бесеԁајаслӧн ԁа ԁокладјаслӧн темајас

Вынсӧԁӧма ВЛКСМ ЦК-ӧн

I. В. I. **Ԉеԋін.** „Томјӧз сојузјаслӧн могјас". РКСМ III-ӧԁ сјезԁ вылын реч. Собр. соч. т. XXX. 403—407 ԉістбокјас (лыԁӧм ԁа разјасԋајтӧм).

II. I. В. **Стаԉін.** ВЛКСМ-лӧн VIII-ӧԁ ставсојузса сјезԁ вылын реч. (Ԉеԋін—Стаԉін. бӧрјӧм проізвеԁеԋијејаслӧн оԁнотомԋік, 692—698 ԉістб. (лыԁӧм ԁа разјасԋајтӧм).

III. **Иванов јортлӧн** пісмӧ ԁа Стаԉін јортлӧн вочакыв. „Правда" 1938 во феврал 14-ӧԁ лунса (лыԁӧм ԁа разјасԋајтӧм).

IV. ЦАРСКӦЈ РОССІЈАЫН УЖАЛЫС ТОМЈӦЗЛӦН ПОЛОЖЕԊІЈЕ

Ԉітература:

Карл Маркс. „Капітал" т. I, гл. XIII, 299—306 ԉістб., 1931 воса іздаԋије.

В. I. Ԉеԋін. Россіјаын капіталізмлӧн развітије. Сбор. соч. т. III, 173—174, 222—223 ԉістб.

В. I. Ԉеԋін, I. В. Стаԉін. „Томјӧз јылыс", Партіздат, 1936 во, 10—14, 17—19, 36, 56—57, 74, 96—99, 127 ԉістб.

В. I. Ԉеԋін. Собр. соч. т. I, 417—421 ԉістб, т. II, 572—573 ԉістб. т. V, 347 ԉістб, т. VII, 102—103, 148—150 ԉістб, т. XVI, 477—479 ԉістб, т. XXI, 319—320 ԉістб.

„ВКП(б) резоԉуцијајасын". Партіздат. 1936 во, 31—32, 268 ԉістб.

А. В. Косарев, „Стаԉінскӧј Конституција ԁа сӧветскӧј томјӧз" (II, III IV главајас). „Молоԁаја гварԁија" 1938 во.

„Ужалыс томјӧз царізмлы паныԁ тышын". Журнал „Јуныј коммуніст" № 8 1937 воса.

В. I. Ԉеԋін. „Велӧԁчыс томјӧз ԁінӧ отношеԋије јылыс резоԉуцијалӧн проект". Собр. соч. т. VI, VII ԉістб.

В. I. Ԉеԋін. „Томјӧз сојузлӧн могјас". РКСМ-лӧн III-ӧԁ сјезԁ вылын реч. Собр. соч. т. XXX, 403—417 ԉістб.

I. В. Стаԉін „Комсомоллӧн могјас јылыс", „Комсомоԉскаја правда" реԁакціјалӧн вопросјас вылӧ вочакыв. („Ԉеԋінізм вопросјас", 9-ӧԁ ізԁ. 186—190 ԉістб. ліӧӧ Ԉеԋін—Стаԉін. Бӧрјӧм проізвеԁеԋијејаслӧн оԁнотомԋік, 688—692 ԉістб.)

I. В. Стаԉін. ВЛКСМ-лӧн VIII-ӧԁ Ставсојузса сјезԁ вылын реч (Ԉеԋін—Стаԉін бӧрјӧм проізвеԁеԋијејаслӧн оԁнотомԋік 692—698 ԉістб.)

I. В. Стаԉін „Ԉеԋінізм вопросјас", 10-ӧԁ ізԁаԋије. („Ԉеԋінізм вопросјас ԁінӧ" V глава, 113—117 ԉістб.)

I. В. Стаԉін. Партіјнӧј ужлӧн тырмытӧмторјас јылыс ԁа троцкістскӧј ԁа мукӧԁ ԁвурушԋікјасӧс бырӧԁӧм куԅа мерајас јылыс. ЦК пленум вылын ԁоклаԁ ԁа заклучітеԉнӧј кыв 1937 воса март 3—5-ӧԁ лунјас. Госпоԉітізԁат, 1938 во.

Иванов јортлӧн пісмӧ ԁа Стаԉін јортлӧн вочакыв. 1938 во феврал 14-ӧԁ лунса „Правда"

А. А. Анԁрејев. „Томјӧзӧс коммуністіческӧја воспітајтӧм ԁа комсомоллӧн могјас". ВЛКСМ X-ӧԁ сјезԁ вылын реч. „Молоԁаја гварԁија", 1938 во.

V. ԈЕԊІН—СТАԈІН ПАРТІЈА—ԈЕԊІНСКО—СТАԈІНСКӦЈ КОМСОМОЛ КОТЫРТЫС ԀА ВЕСКӦԀЛЫС

Ԉітература:

В. I. Ԉеԋін, I. В. Стаԉін. „Томјӧз јылыс", Партізԁат, 1936 во, 36—37, 133—151, 177—188, 195—203 ԉістб.

XXIV-ӧԁ Междунароԁнӧј Јуношескӧј лун *)

(ԀОКЛАԀЧІКЈАСЛЫ МАТЕРІАЛЈАС)

„Томјӧз сојузјаслӧн тырвыјӧ самостојатеԉност вӧсна, но і налыс ӧшыбкајассӧ јортногӧн крітікујтӧм вылӧ тырвыјӧ свобода вӧсна! Ԉестітны томјӧзлы мі не ԁолженӧс".

Таԋі сувтӧԁіс вопроссӧ В. I. Ԉеԋін. Сіјӧ віӡӧԁласӧ кутчысіс сіԅ-жӧ социал-ԁемократіјалӧн левӧј, революціоннӧј крыло.

Но реформістјас, коԁјас суласісны ԋік мӧԁ віӡӧԁлас вылын, терыба прінімајтісны мерајас томјӧз Інтернаціоналлыс правојас чінтӧмӧ, коԁкӧ вӧлі котыртӧма Штутгартын. Ԋі ӧті соціаԉістіческӧј јуношескӧј организација ез вермы імеітны самостојатеԉнӧј јітӧԁ томјӧзлӧн междунароԁнӧј бјурокӧԁ. Вӧлі назначітӧма специаԉнӧј чиновԋікјасӧс, коԁјас оппортуністіческӧј елементјас отсӧгӧн, коԁјас вӧліны самӧј јуношескӧј движеԋијејас, шеԁӧԁісны сіјӧс, мый јуношескӧј организацијајаслӧн објеԁіԋеԋије ԁа Штутгартскӧј конференцијалӧн прімітӧм шуӧмјас ез получітны колана развітије. 1914 воса мірӧвӧј војна каԁӧ II-ӧԁ Інтернаціонал збыԉысьӧ ез вӧв. Главнӧј странајасын сылӧн секцијајасыс пӧрісны націонаԉістіческӧј отр'аԁјасӧ. Марксӧс быԁногыс ізвращајтӧмӧн, најӧ асланыс оппортуністіческӧј практікаӧн ԁа теорјалӧн оправԁывајтісны „отечествоӧс" ԁорјӧм буржуазијалӧн корыстӧј вӧсна, коԁі котыртіс человеческӧј бојна.

Тајӧ каԁас јарјугыԁа тӧԁчӧ роԉыс В. I. Ԉеԋінлӧн, коԁі тышкаліс бољшевікјас јурын реԋегат Каутскіјӧн Марксӧс учеԋијесӧ ізвращајтӧмлы паныԁ, II-ӧԁ Інтернаціоналса „авторітетјаслы" паныԁ.

Бољшевікјас, Ԉеԋін ԁа Стаԉін јурнуӧԁӧм улын, вӧліны послеԁовательнӧјӧԁ ԁа чорыԁӧ асланыс тышын, ассыныс віӡӧԁласјассӧ ԁа мӧвпјассӧ смела формулірујтӧмӧн ԁа ԁорјӧмӧн. Марксалӧн ԁа Енгельслӧн вернӧј послеԁователјасӧн лоӧмӧн, најӧ кыпӧԁісны пролетаріатӧс ԁа ужалыс јӧз массајасӧс імперіалізмкӧԁ тыш вылӧ.

Карл Ліӧкнехт, кыԅі буржуазијалы, сіԅі і соціал-ԁемократіјалӧн реформістскӧј руковоԁстволы вызов шыбытӧмӧн, возглавітіс германскӧј соціал-ԁемократіческӧј партіјалыс революціоннӧј оппозіција.

Бољшевікјас, Ԉеԋін ԁа Стаԉін вескӧԁлӧм улын, соціал-шовіністјаскӧԁ ԁа патріотјаскӧԁ тышын, коԁјас новлӧԁлісны соціал-ԁемократјаслыс ԋім, муніны III-ӧԁ Коммуністіческӧј Інтернаціонал котыртан туј куԅа.

Революціоннӧј марксістјас ԁа најӧ костын, коԁі ревізујтіс марксізм, најӧ костын, коԁі суласіс рабочӧј класслӧн інтересјасла ԁорын, ԁа најӧ костын, коԁі сувтіс буржуазијала ԁорӧ, тыш војна каԁӧ босіс торјӧн јоԍ характер.

Іԁејнӧј тыш, коԁі паскаліс соціал-ԁемократија раԁјасын, аԅіс петкӧԁчӧм јуношескӧј движеԋијеын ԁа торја случајјасын босіс нӧшта јонжыка јоԍ характер ԁа формајас.

Војна суис јуношескӧј Інтернаціоналӧс віччыстӧг. Междунароԁнӧј јуношескӧј бјуро Ԁаԋенберг вескӧԁлӧм улын ԁа унжык секцијалӧн (белгијскӧјлӧн, австрійскӧјлӧн, германскӧјлӧн, французскӧјлӧн ԁа мукӧԁјаслӧн) руковоԁствоыс, II-ӧԁ Інтернаціоналса вескӧԁлысјас бӧрса мунӧмӧн, сувтіс отечествоӧс ԁорјан, „побеԁнӧј помӧ" вӧсна шовіністіческӧј поԅіцијајас вылӧ.

Ԁаԋенберг, „војна каԁӧ Інтернаціоналнӧј јітӧԁ кутны поԅтӧмлун вӧсна", „јітӧԁын сӧкыԁлунјас вӧсна", вӧчіс зев прӧстӧ: тупкіс Междунароԁнӧј јуношескӧј бјуро. Војна ԁырјі тајӧ бјуро ӧӡӧсас лоіс 'знаменітӧј вывеска:

„ВОЈНА ОБЈАВІТӦМ ВӦСНА БЈУРО ТУПКӦМА".

III.

Штутгартскӧј інтернаціоналлӧн сӧмын іԋӧтік јукӧныс бољшевікјаслӧн мірітчытӧм послеԁовательнӧј поԅіција вліјаԋије улын ԁа Ԉеԋінлӧн муԅлытӧм ужӧн сувтіс шовіністіческӧј руковоԁстволы оппоԅіцијаӧ.

Ԉеԋін, тајӧ оппоԅіцијаысլы ыжыԁ тӧԁчанлун сетӧмӧн, гіжліс:

„... томјӧзлӧн соціаԉістіческӧј организацијајас сојуз возӧ сувтӧ зев ыжыԁ, благоԁарнӧј—но і сӧкыԁ мог—революціоннӧј інтернаціоналізм вӧсна, збыԉ соціалізм вӧсна тышкасӧм ыжыԁалыс оппортунізмлы паныԁ, коԁі вужіс імперіаԉістіческӧј буржуазијала ԁорӧ"[1].

Но соціаԉістіческӧј томјӧзлӧн революціоннӧј јукӧныс ез пыр аԅӧы тышлыс правіԉнӧј туј. Војна заводітчӧм бӧрын некымын тӧ-

*) Заводітчӧмсӧ віӡӧԁ август 22-ӧԁ лунса номерыс.

[1] Ԉеԋін, Соч., т. XIX, 294 ԉістб.

„Рабоче-Крестанскӧј Краснӧј Армијаын воінскӧј служба ем почотнӧј објазанност быԁ гражԁаԋінлӧн“.

(Констітуціјалӧн 136 статта).

Прізывԋік Іван Фролов, комсомоԉец, коԁӧс боԍтӧма каваԉеріјаӧ.

САША ԃЕМЕНԏЈЕВ

— ԃелӧс бур... НКВԁ војскаӧ!—прізывнӧј комиԍԍија комнатаыԍ петігӧн вісталіс аслас јортјаслы ԃеменԏјев јорт.

Комсомоԉец Саша ԃеменԏјев прізываԏтчан лун віччыԍіс кыԇі ыжыԁ праԅԋік. Сіјӧ важӧн-нін мӧвпаліс пограԋічнӧј војскаын служітӧм јылыԍ. І вот талун Саша ԃеменԏјевлӧн мӧвпјасыс збыԉмісны: сіјӧс боԍтісны славнӧј сӧветскӧј чекістјас раԁјасӧ.

Ыжыԁ кыпыԁлунӧн Саша ԃеменԏјев лӧсӧԁчӧ мунны Краснӧј Армија раԁјасӧ.

Саша ԃеменԏјевлӧн морӧсас ӧшалӧ ԋоԉ оборон-нӧј значок. Мукӧԁ значокјаскӧԁ ӧтлаын ӧшалӧ І ІІ ступеԋа ГТО значок. Спорт куԅа Саша шеԁӧԁіс аслыԍ почотнӧј ԋім—сіјӧ лыжнӧј спорт куԅа респубԉікаса којмӧԁ разр‘аԁа маԍԏер. 20 кілометра ԃістанціја сіјӧ муніс 1 час 39 мінутӧн ԁа 56 секунԁӧн.

... Пемыԁ рытјасын ԍуԍ сӧветскӧј пограԋічԋікјас віԇӧны сӧветскӧј страналыԍ свјашщеннӧј рубежјассӧ, сӧветскӧј нароԁлыԍ шуԁсӧ. Налӧн штыкјасыс быԁ зԁук веԍкӧԁӧма шпіонјаслы ԁа ԃіверсантјаслы паныԁ. На пӧвсын регыԁ кутас сулавны і комсомоԉец Алексанԁр ԃеменԏјев.

Прізывԋік Васіԉіј Корычев, коԁӧс боԍтӧма арԏіԉԉеріјаӧ.

Вокјаслӧн шуԁ

Алексанԁр ԁа Констанԏін Омеԉінјас—кык вок. Кор најӧ локтісны прізывнӧј комиԍԍија помещеԋіјеӧ, сені вӧліны-нін уна томјӧз. Первој мортӧн прізываԏтчыны шуԁ усіс Алексанԁрлы.

— Боԍтісны, —шуԁысла сералӧмӧн вісталіс Алексанԁр.

— Но-о. —ԋуммунӧмӧн ԋужӧԁіс Констанԏін ԁа усіс шогӧмӧ.

„А менӧ кыԇі, боԍтасны оз бара“,—ԁумыштіс Констанԏін.

Каԉіԁорын сулалісны томјӧз. Ставныԍӧ наіӧс вӧлі боԍтӧма унаԍікас частјасӧ—коԁӧс арԏіԉԉеріјаӧ, коԁӧс сапјорӧ, танкістӧ.

Шогсӧ вӧлі ԍӧкыԁ ԋін ԇебны Констанԏінлы. Алексанԁр пукԍіс вокыскӧԁ орччӧн ԁа шуіс:

— Ԋемтор, ен шогԍы, боԍтасны!

— Омеԉін Констанԏін,—чукӧстісны комнатаын.

Пыріс ԋӧжјӧԋік. Віччыԍӧмӧн.

Јуаԍісны унатор јылыԍ Констанԏінлыԍ, вніматеԉнӧја віԇӧԁісны сы вылӧ ԁа шуісны:

— Шогман!

Вочакыв пыԃԃі ԍерӧктіс. Ԍерӧктіс гажаа, гораа.

Петігӧн ӧԇӧс ԁорас-нін сіјӧс віччыԍіс вокыс. Констанԏін кутчіԍіс Алексанԁрлы кіас ԁа горԁӧја шуіс:

—І менӧ боԍтісны!..

Прізыв завоԃітчіс

Август 22-ӧԁ лунԍаԋ Комі Автономнӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка паԍта завоԃітчіс Рабоче-Кресԏјанскӧј Краснӧј Армија раԁјасӧ прізыв. 1917 ԁа 1918 војасын чужыԍ шуԁа сӧветскӧј томјӧз ыжыԁ кыпыԁлунӧн локтӧны прізывнӧј комиԍԍијајасӧ, меԁым мунны пӧртны олӧма асԍыныԍ гражԁанскӧј ԁолгсӧ ӧружіјеӧн кіын ԁорјыны соціаԉісԏіческӧј рӧԃіналыԍ свјашщеннӧј граԋіцајассӧ.

Мыјԁа шуԁыԍ ԁа раԁлунныԍ најӧ чужӧмјас вылын! Најӧ кӧсјӧны лоны танкістјасӧн, арԏіԉԉерістјасӧн, свјаԅістјасӧн, меткӧј стрелокјасӧн,—овлаԃејтны военнӧј іскусствоӧн.

Помтӧм шуԁыс налӧн, коԁјасӧс прізнајтісны гоԁнӧјӧн. Налӧн ԍӧлӧмјасыс тырӧмаӧԍ патріоԏіческӧј чувствојасӧн, асланыс шуԁа рӧԃіна вӧсна горԁоԍтӧн.

Поԉітрук Туркін.

СԊІМОК ВЫЛЫН: Сыктывкарса прізывԋікјас Алексеј Гіԉев, Алексанԁр Кнаԅев, Васіԉіј Корычев ԁа Анԁреј Јеԉкін, коԁјасӧс боԍтӧма Рабоче-Кресԏанскӧј Краснӧј Армија раԁјасӧ.

Враг оз уԃіт менам пуԉаыԍ

Ічӧтԍаԋ ме ужала колхознӧј проізвоԁство вылын. Сыктывкарса Кіров ԋіма колхозын став колхозԋікјас ԁа колхозԋіцајас тӧԁӧны менӧ, кыԇі том стахановецӧс. Турун іԁралан ужјас вылын, урожај іԁралігӧн ԁа мукӧԁ колхознӧј ужјас вылын ме луныԍ-лунӧ шеԁӧԁі гырыԍ вермӧмјас ԁа стахановскӧј ужлыԍ образецјас. Ужалі ԍӧлӧмԍаԋ ԁа раԃејтӧмӧн.

Колхознӧј ужын ме шеԁӧԁі аслам ԍемјалы зажіточнӧј ԁа културнӧј олӧм. Мам ԁа ічӧт чојјас ԁа вокјас, коԁјас коԉӧны гортын, тӧԁа, мыј лоасны колхозԍаԋ тырвыјӧ обеспечітӧмаӧԍ став колана прӧԁуктајасӧн.

Ме ыжыԁ раԁлунӧн муна Рабоче-Кресԏјанскӧј Краснӧј Армија раԁјасӧ.

Ме лыԍа отԉічнӧја! Врагглы оз уԁаԏтчы ԇебԍыны менам пуԉаыԍ, лыԍтас-кӧ сіјӧ асԍыс порԍ ԋырсӧ ԍујны мијан сӧветскӧј јӧрӧ.

В. Ја. Фролов.

лыԍ мыԍԏі томјӧзлӧн веԉ уна соціаԉісԏіческӧј оргаԋізаціјајас костын (Швејцарскӧј, Швеԁскӧј, Італјанскӧј ԁа мукӧԁ) завоԃітчіс гіжаԍӧм, коԁын сувтӧԁԍіс вопрос выԉ межԁунароԁнӧј конференціја чукӧртӧм јылыԍ. Тајӧ оргаԋізаціјајаслӧн ԍӧгласіјеӧн, а сіԇжӧ сещӧм странајасса, кыԇі Голланԃіјаса, ԃаԋіјаса, Франціјаса, оргаԋізаціјајаслӧн ԍӧгласіјеӧн руковоԁствујтчӧмӧн, Швејцаріјаса јуношескӧј оргаԋізаціја Межԁунароԁнӧј јуношескӧј бјуроӧ ԍетіс преԁложеԋіје Швејцаріјаын межԁунароԁнӧј конференціја чукӧртӧм јылыԍ. Тајӧ преԁложеԋіје вылас ԃаԋенберг ԍетіс тащӧм вочакыв: „ԁона јортјас!

Ӧніја каԁын ԇік оз поԅтӧԁны, поԅас-ӧ троіца кежлӧ чукӧртны конгресс. Та вӧсна ме ӧні ог вермы выскажітчыны тіјан преԁложеԋіје пӧлза вылӧ. Чолӧмӧн ԃаԋенберг“.

Тајӧ вочакывсӧ вӧлі ԍетӧма мірӧвӧј војна шӧрын, кор јуношескӧј соціаԉісԏіческӧј оргаԋізаціјајаслӧн веԍкыԁ могӧн вӧлі імперіаԉізмлы паныԁ тышлыԍ межԁунароԁнӧј фронт лӧԍӧԁӧм!

Но, саботаж вылӧ віԇӧԁтӧг, конференціја ужјасын веԉ уна оргаԋізаціјајасӧн, сы лыԃын і томјӧзлӧн германскӧј соціаԉісԏіческӧј оргаԋізаціјаӧн участвујтӧмыԍ ӧткажітчӧм вылӧ віԇӧԁтӧг, 1915 воԍа апреԉ 4—6-ӧԁ лунјасӧ Бернын муніс ІІ-ӧԁ Межԁунароԁнӧј конференціја, кӧні прімітісны участіје 14 ԃеԉегат 10 странаԍаԋ. Сы јылыԍ, кущӧм тӧԁчанлун тајӧ конференціјаыслы ԍетлісны боԉшевікјас, вісталӧ сіјӧ факт, мыј тајӧ конференціја вылас вӧлі специаԉнӧ мӧԁӧԁӧма боԉшевікјасԍаԋ ԃеԉегатјасӧс, коԁјаслы манԁатјассӧ вӧлі ԍетӧма ԉічнӧ Влаԃімір Іԉјіч Ԉеԋінӧн.

Бернскӧј конференціја вылын вӧлі бӧрјӧма выԉ Межԁунароԁнӧј бјуро. Но і тајӧ конференціјаыс, аслас зев ыжыԁ тӧԁчанлун вылӧ віԇӧԁтӧг, ез ԍет межԁунароԁнӧј јуношескӧј ԁвіжеԋіјелы послеԁоватеԉнӧј револуцјоннӧј направлеԋіје. Конференціја шуӧмјасын побеԃітіс центрізм. Імперіаԉісԏіческӧј војна гражԁанскӧј војнаӧ пӧртӧм јылыԍ ԉеԋінскӧј лозунг прімітӧм пыԃԃі конференціја прімітіс војна пыр-жӧ ԁугӧԁӧм ԁа разоружітчӧм јылыԍ паціфістскӧј лозунг.

Ԉеԋін, Бернскӧј конференціјалыԍ тајӧ ӧшыбкајассӧ віԁлалӧмӧн, чорыԁа крітікујтіс „разоружеԋіје“ јылыԍ паціфістскӧј лозунг. Влаԃімір Іԉјіч гіжліс:

„Проԉетаріатлы паныԁ буржуаԅіјалӧн вооружаԏтчӧм ем ӧніја каԁԍа капітаԉісԏіческӧј обшществолӧн меԁԍа гырыԍ, основнӧј, важнӧј фактјасыԍ ӧтї. І тащӧм факт воԇвылас револуціоннӧј соціал-ԃемократјаслы преԁлагаԏны, меԁым најӧ сувтӧԁісны „разоружаԏтчӧм“ јылыԍ „требоваԋіје“! Тајӧ ӧткоԃ классӧвӧј тыш віԇӧԁласыԍ тырвыјӧ ӧткажітчӧмкӧԁ, револуціја јылыԍ став мӧвпјасыԍ отрекітчӧмкӧԁ. Мијан лозунгӧн ԁолжен лоны: проԉетаріатӧс вооружітӧм сы могыԍ, меԁым побеԃітны, ʼекспропріруԏны ԁа обезоружітны буржаԅіјаӧс“. [1]

Бернскӧј конференціја вылын вӧлі прімітӧма ӧтї зев важнӧј історіческӧј шуӧм. Тајӧ шуӧмыс Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун празнујтӧм ԁа нуӧԁӧм јылыԍ, кӧні вӧлі шуӧма:

„Межԁунароԁнӧј соціаԉісԏіческӧј томјӧзлӧн Бернскӧј конференціја шуӧ прімітны колана мерајас сы могыԍ, меԁым ӧтї і сіјӧ-жӧ каԁӧ торја странајасса соціаԉісԏіческӧј оргаԋізаціјајас став странајасса професԍіонаԉнӧј оргаԋізаціјајаслӧн отԍӧг ԁырјі котыртісны межԁунароԁнӧј анԏіміԉітарістскӧј јуношескӧј лун“.

Бернскӧј конференціја бӧрын јуношескӧј ԁвіжеԋіје раԁјасын завоԃітчӧ расслојеԋіјелӧн јона ыжыԁжык процесс, јуношескӧј ԁвіжеԋіје центрлӧн Швејцаріјаӧ вужӧм, кӧні сіјӧ каԁас вӧлі еміграціјаын боԉшевікјаслӧн группа В. І. Ԉеԋін јурнуӧԁӧм улын, накӧԁ јонжыка топыԁ јітӧԁ лӧԍӧԁӧм. Завоԃітіс петны журнал „Інтернационал молоԁежи“, коԁын Ԉеԋін ԁа соціал-ԃемокраԏіјаса револуціоннӧј крылолӧн преԁставіԏеԉјас прімітісны актівнӧј участіје. Ставыс тајӧ отсаліс јуношескӧј ԁвіжеԋіје оформітчӧмлы.

Став военнӧј каԁколаст чӧжӧн Ԉеԋін ԁа боԉшевікјаслӧн заграԋічнӧј оргаԋізаціјајас, шовіԋістјаслыԍ ԁа центрістјаслыԍ преԁаԏеԉскӧј поԉіԏікасӧ разоблачаԏӧмӧн, настојчівӧја ԁа ԏерпеԉівӧја разјасԋаԏісны томјӧзлы сылыԍ ӧшыбкајассӧ ԁа гӧтӧвітісны сіјӧс проԉетаріатлӧн воԇӧ лоыԍ классӧвӧј тышјасын актівнӧја ԁа сознаԏеԉнӧја участвујтіг кежлӧ.

1917 воын боԉшевікјас партіјалӧн VI-ӧԁ сјезԁ, коԁі муніс Сталін јорт веԍкӧԁлӧм улын, прімітіс шуӧмјас томјӧз јылыԍ, коԁјас імеітісны зев ыжыԁ тӧԁчанлун ԋе сӧмын Россіјаын јуношескӧј ԁвіжеԋіје развіваԏчӧмлы, но і том-

(Воԇӧ віԇӧԁ 4-ӧԁ ԉістбокыԍ)

[1] Ԉеԋін, Соч. т. XIX, 326 ԉістб.

56

Комi АССР-са фiзкуԉтурԋiкјас ԁa фiзкуԉтурԋiцајас—27 морт август 21-ӧԁ лунӧ муiсны ԍiзiм республiкаса фiзкуԉтурнӧј орԁјысӧмјас вылӧ Чебоксары карӧ (Чувашскӧј АССР). СНИМОК ВЫЛЫН: Комi АССР-са фiзкуԉтурԋiкјаслӧн группа Комi АССР Совнаркомса Преԁсеԁаԏеԉ I. I. Опԉесԋiн јорт орԁын.

СПОРԎIВНӦЈ ВЫԈТОРЈАС

Фiзкуԉтурнӧј орԁјысӧмјас вылӧ

Август 21-ӧԁ лунӧ Комi республiкаса центрыԍ Сыктывкарыԍ ԍiзiм республiкалӧн фiзкуԉтурнӧј спартакiаԁа вылӧ Чувашскӧј республiкаса центр Чебоксары карӧ петiс меԁбур фiзкуԉтурԋiкјаслӧн республiканскӧј команԁа.

Республiкаса фiзкуԉтур ԋiј команԁаӧ пырисны 30 участԋiк, коԁјас пӧвсын 11 том нывбаба. Тајӧ ставныԍ Комi республiкаса рекорԁсменјас ԁа рекорԁсменкајас, коԁјас республiканскӧј фiзкуԉтурнӧј орԁјысӧмјас вылын бостiсны став спорԏiвнӧј вiԁјас куԅа первој местајас. Участԋiкјас пӧвсын 13 морт комсомоԉец.

Ыжыԁ кыпыԁлунӧн Комi республiкаса фiзкуԉтурԋiкјас мунiсны ԍiзiм республiкалӧн фiзкуԉтурнӧј орԁјысӧмјас вылӧ, кӧнi встреԏiтчасны Татарскӧј, Чувашскӧј, Марiјскӧј ԁа мукӧԁ республiкајасса фiзкуԉтур команԁајаскӧԁ.

Том фiзкуԉтурԋiцајас—Маша Ԋефеԁова (Јемԁiн), Тамара Јеԉкiна ԁа мукӧԁјас республiкајас костса орԁјысӧмјасын кӧсјӧны шеԁӧԁны нӧшта гырыԍ вермӧмјас. Маша Ԋефеԁова 120 метр вылӧ котӧртӧмын бостiс республiканскӧј рекорԁ—первој места. Тамара Јеԉкiна республiканскӧј спартакiаԁа вылын шыбытiс граната 39 метр вылӧ, мыјӧн ԍiј-жӧ бостiс республiканскӧј женскӧј рекорԁ. Најӧ— кыкнаныс комсомолкајас. Республiкајас костса орԁјысӧмјас вылын Тамара нӧшта вылӧ кӧсјӧ кыпӧԁны асԍыс ԁостiжеԋiјесӧ, шыбытны граната ԋе ещажык 40 метрыԍ. Асԍыныс ԁостiжеԋiјассӧ најӧ кӧсјӧны ԍiны Ԉеԋiнскӧј комсомоллы 20 во тыран јубiԉеј куԅа социаԉiсԏiческӧј ԗӧԁiналы поԁаркјасӧн.

„Ԁiнамо“ обшществоԍ мунiсны вiт участԋiк, коԁјас пӧвсын 4 комсомоԉец.

Комi республiкаса томјӧз ыжыԁ iнтересӧн кутасны сԉеԁiтны фiзкуԉтурнӧј орԁјысӧмјас мунӧм бӧрса.

Попов.

Iспаԋiјаса фронтјас вылын

АСЫВВЫВ ФРОНТ

Оборона куԅа iспанскӧј мiнiсԏерстволӧн август 21-ӧԁ лунса офiцiаԉнӧј своԁка серԏi, воj чӧж пӧԏiвԋiк ԅiлiс вуԅны пос Камараса ԁорын (Ԉерiԁасаԋ асыв-војвылын), но республiканскӧј војска, пӧԏiвԋiклы гырыԍ воштӧмјас вӧчӧмӧн, вӧԏлiсны сiјӧс.

Ебро секторын пӧԏiвԋiк ԁуԗԁывԏӧг атакујтiс республiканскӧј позiцiјајас Вуԉјаԉбаын (Ганԁесасаԋ војвылын). Сы вылӧ вiзӧԁтӧг, мыј iнтервентјаслӧн авiацiја бомбарԁiрујтiс республiканскӧј позiцiјајас, республiканскӧј војска стојкӧја ԁорјiсны асԍыныс позiцiјајассӧ, пӧԏiвԋiклы гырыԍ воштӧмјас вӧчӧмӧн.

ԈЕВАНТА ФРОНТ

Еԉ Торо секторын пӧԏiвԋiклыԍ Рiнсон ԁе Месуԉԁа ԁорын республiканскӧј позiцiјајас вылӧ ԁа 1630 ԁа 1660 высотајас вылӧ вылазкајас ԇiкӧԁ венӧма.

Кiтајын воjеннӧj ԃејствijејас

ЦЕНТРАԈНӦЈ КIТАЈЫН

Јапонецјаслӧн бӧрја наступԉеԋiјеыс, коԁӧс сувтӧԁӧма навоԁԋеԋiјеӧн, тыԁалӧ, выԉыԍ пансас Јанцзы јуын ва чiнӧмкӧԁ јiтӧԁын. Ӧнi јапонскӧј војска концентрiрујтчӧны Хуанмеј ԁа Сусун ԁорын. Ӧнӧԇ тајӧ рајонас ԃејствујтӧ сӧмын јапонскӧј авiацiја.

20 јапонскӧј војеннӧј корабԉ лыјiсны арԏiԉԉерiјаыԍ Сiнцзы кар (Цзуцзаныԍ лунвылын). Цзуцзаныԍ рытыввылын, Јанцзы ју пӧлӧн, кiтајскӧј војска пансисны контрнаступԉеԋiје ԁа бара бостiсны возвышеннӧј Ԏiнцзашаԋ, (Жујчансаԋ асыввылын). Ӧнiја каԁын кiтајскӧј војска атакујтӧны Ванпушаԋ.

Уна операцiја бӧрын кiтајскӧј војскалы уԁајтчiс пырны Цзуцзаԋ окресԏностјасӧ.

Август 21-ӧԁ лунӧ пансiс бој партiзанјас ԁа јапонскӧј војска костын Хунчжаоын (Шанхај ԁорын). Бој ԁырjыс вiӧма ӧтi англiчаԋiнӧс.

Шанхајса окресԏностјасын август 22-ӧԁ лунӧ паскалiсны гырыԍ бојјас.

Тышкасӧмас участвујтӧ сурсыԍ унжык јапонскӧј салԁат.

Август 21-ӧԁ лунӧ јапонскӧј самоԉотјас кыкыԍ уськӧԁчылiсны Ухан вылӧ. Уськӧԁчылӧмјасас участвујтiс 36 бомбарԁiровшщик ԁа 20 iстребiԏеԉ. Бомбарԁiрујтiгас раԋiтӧма 40 мортӧс.

ВОЈВЫВ КIТАЈЫН

Август 20-ӧԁ лунӧ јапонецјас пансисны наступԉеԋiје кiтајскӧј часԏјаслы паныԁ Хуанхе ју вуԅӧм могыԍ. Ԁымовӧј завеса ԁа 20 сајас броԋемашина вевтӧԁ улын јапонскӧј војска нуӧԁiсны атака кiтајскӧј војскалы паныԁ. Регыԁӧн бој завоԁiтчӧм бӧрын пансiс рукопашнӧј схватка. Схватка ԁырjыс јапонецјас бӧрыԋтчiсны, 300 мортӧс вiӧмӧн ԁа раԋiтӧмӧн воштӧмӧн.

ЛУНВЫВ КIТАЈЫН

Јапонскӧј самоԉотјас бӧрја вежон чӧж быԁлун бомбарԁiрујтӧны Кантон-Ханькоускӧј ԁа Кантон-Коулунскӧј кӧрттујјас.

XXIV-ӧԁ Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун

јӧзлӧн межԁунароԁнӧј ԁвiжеԋiјелы.

Россiјаын побеԁоноснӧј Велiкӧј Октябрскӧј социаԉiсԏiческӧј револуцiја, Германiјаын, Венгрiјаын, Австрiјаын, Фiнԉанԁiјаын револуцiјајас, став Јевропаын рабочӧј ԁвiжеԋiјелӧн вынјӧра револуцiоннӧј гы отсалiсны томјӧзлӧн револуцiоннӧј настројеԋiје ԁа классовӧј сознаԋiје быԁмӧмлы. Крепамиԍ томјӧзлӧн выԉ, збыԉ револуцiоннӧј iнтернацiонал коланлун гӧгӧрвоӧм болшевiсԏскӧј руковоԁствоӧн Межԁунароԁнӧј бернскӧј бјуролӧн центрiсԏскӧј руковоԁство пыԁԁi. 1918 воса октябрын чужис томјӧзлӧн Россiјскӧј коммуԋiсԏiческӧј сојуз (РКСМ), В. I. Ԉеԋiн вескӧԁлӧм улын, пӧртiс олӧмӧ томјӧзлыԍ Коммуԋiсԏiческӧј Iнтернацiонал котыртӧм куԅа сылыԍ возмӧстчӧмсӧ. Тајӧ вопроссӧ Комiнтерн Iсполкомын пуктӧмӧн, РКСМ нуӧԁiс конгресс кежлӧ став органiзацiоннӧј ԁа полiԏiческӧј лӧсӧԁчӧмсӧ. 1919 воса мајын Коммуԋiсԏiческӧј Iнтернацiоналлӧн Iсполком выступiтiс мiрса став томјӧз ԁiнӧ чукӧстчӧмӧн томјӧзлыԍ Коммуԋiсԏiческӧј Iнтернацiонал котыртӧм јылыԍ.

Томјӧз Коммуԋiсԏiческӧј Iнтернацiоналлӧн I-ој учреԁiԏеԉнӧј конгресс вӧлi нуӧԁӧма 1919 воса нојабр 20—26-ӧԁ лунјасӧ Берлiнын (Германiја). Томјӧзлыԍ Коммуԋiсԏiческӧј Iнтернацiонал котырԏысјаслӧн вӧлiны Ԉеԋiн ԁа Сталiн.

IV.

1915 воса октябр 3-ӧԁ лунӧ вӧлi нуӧԁӧма I-ој Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун. 100 ԍурс сајас томјӧз участвујтiсны ԃемонстрацiјајасын сiјӧ лунас мiрса став странајасын. 1916 воын Iталiјаса, Германiјаса, Австро-Венгрiјаса, Голланԁiјаса, Норвегiјаса, Ԁанiјаса, Швејцарiјаса, Амерiкаса ԁа мукӧԁ странајасса томјӧз II-ӧԁ Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лунӧ нуӧԁiс мiтiнгјас, массӧвӧј собраԋiјејас, ԃемонстрацiјајас. Но Бернскӧј конференцiјалӧн пацiфiсԏскӧј ошыбочнӧј шуӧмјасыс тӧԁчiсны томјӧзлӧн тајӧ первој выступԉеԋiјејас вылас.

1917 воын Iталiјаса, США-са, Канаԁаса, Румыԋiјаса ԁа мукӧԁ странајасса томјӧз нуӧԁiсны III-ӧԁ Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун, i сiјӧс нуӧԁӧмыс iмеiтiс-нiн јонжыка бојевӧј характер. Мiрса став гырыԍ странајасын томјӧз ԃемонстрiрујтiс асԍыс ӧтувјалунсӧ.

Меԁвоԇԇаыԍ сiјӧ воас i россiјскӧј томјӧз пасјiс Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун револуцiоннӧја, болшевiсԏскӧј лозунгјас улын ԃемонстрiрујтӧмӧн. Тајӧ вӧлi Москваын, сӧмын кујiм вежон воԇжык Велiкӧј Октябрскӧј социаԉiсԏiческӧј револуцiјаыԍ.

1918 воын IV-ӧԁ Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун муԋiс став мiрын сӧветскӧј республiкаӧс ԁорјан лозунг улын. Велiкӧј Октябрскӧј социаԉiсԏiческӧј револуцiја вӧчiс зев ыжыԁ вԉiјаԋiје став мiрса томјӧз вылӧ, коԁi пӧшԏi Јевропаса став странајасын ентуԅiазмӧн нуԅӧԁiс асԍыс братскӧј кiсӧ iнтервентскӧј армiјајас јур вывтi мiјан велiкӧј странаса побеԁiтыԍ пролетарiатлы.

1919 воса сентябр 7-ӧԁ лунӧ мунӧ V-ӧԁ Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун тащӧм лозунгјас улын:

„Меԁ олас став мiрын револуцiја!“

„Меԁ олас сӧветјаслӧн Страна!“

„Меԁ олас Комiнтерн!“

Тајӧ меԁвоԇԇа Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун, коԁi муԋiс-нiн КIМ вескӧԁлӧм улын. Сiјӧ каԁсаԋыс Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун—сiјӧ томјӧзлӧн бојевӧј выступԉеԋiјејас лун, iмперiаԉiсԏiческӧј војналы паныԁ тышкасан лун, сӧветјаслыԍ Страна—став мiрса ужалыԍ јӧзлыԍ отечество ԁорјан лун.

Томјӧз Коммуԋiсԏiческӧј iнтернацiонал VI-ӧԁ конгресслӧн шуӧмјасыс сеԏiсны Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лунлы нӧшта јонжык массӧвӧј ԁа бојевӧј характер.

VI-ӧԁ конгресслӧн шуӧмјасыс чукӧстiсны мiрса томјӧзӧс ӧтувтчӧмӧ, томјӧзлӧн главнӧј врагылы—фашизмлы паныԁ ӧтувја тышӧ.

Револуцiоннӧј ԁвiжеԋiје могјаскӧԁ лӧсалӧмӧн КIМ ԁа сылӧн секцiјајасыс быԁ во сувтӧԁӧны Межԁунароԁнӧј јуношескӧј лун нуӧԁан бојевӧј лозунгјас.

(Воӡӧ лоӧ-на).

Отв. реԁактор Г. I. ТОРЛОПОВ.

Уполн. Главлита 3330 Типография г. Сыктывкар. Тираж 2500.

АВГУСТ
26
1938 во
№ 117 (901)
ДОНЫС 10 УР

Став странаясса пролетарийяс, ӧтувтчӧй!

КОМИ КОМСОМОЛЕЦ

ГАЗЕТ ЛЕДЗӦНЫ
ВЛКСМ
КОМИ ОБКОМ
ДА СЫКТЫВКАРСА
ГОРКОМ

СССР-са первој созыва Верховнӧј Сӧветлӧн мӧдӧд Ԍеԍԍіја

СССР-са Верховнӧј Сӧветӧн прімітӧм законјас

ЗАКОН

1938 во вылӧ Сӧветскӧј Соціаԉіԍԏіческӧј Респубԉікајас Сојузлӧн јеԃінӧј государственнӧј бјуԁжет јылыԍ

Сӧветскӧј Соціаԉіԍԏіческӧј Респубԉікајас Сојузса Верховнӧј Сӧвет **ШУӦ**:

1. Вынԍӧԃны СССР-са Нароԃнӧј Коміссарјас Сӧветӧн ԍетӧм 1938 во вылӧ СССР-лыԍ јеԃінӧј госуԁарственнӧј бјуԁжет Сојузса Сӧветлӧн ԁа Націонаԉноԍтјас Сӧветлӧн Бјуԁжетнӧј Коміԍԍіјајаслӧн ԁокладјас куԅа прімітӧм вежӧмјасӧн, а іменнӧ ставсӧ ԁоходјас куԅа—132.637.993 ԍурс шајт ԁа ставсӧ рӧскоԁјас куԅа—131.137.993 ԍурс шајт, ԁоходјаслӧн рӧскоԁјас вылын 1.500 міԉԉіон шајт ԁон вевтыртӧмӧн.

2. Тајӧ законыслӧн 1-ој стаԏԏакӧԁ лӧԍалӧмӧн вынԍӧԃны сојузнӧј бјуԁжетлыԍ ԁоходјас ԁа рӧскоԁјас ԁоходјас куԅа—97.878.963 ԍурс шајт мынԁа ԁа рӧскоԁјас куԅа—96.378.963 ԍурс шајт мынԁа, ԁоходјаслӧн рӧскоԁјас вылын 1. 500 міԉԉіон шајт ԁон вевтыртӧмӧн.

3. Вынԍӧԃны 1938 во вылӧ сојузнӧј респубԉікајаслыԍ государственнӧј бјуԁжетјас тащӧм суммајасын:

	ԁоходјас куԅа (ԍурс шајтјасӧн)	Рӧскоԁјас куԅа (ԍурс шајтјасӧн)
Роԍԍіјскӧј Сӧветскӧј Феԃераԏівнӧј Соціаԉісԏіческӧј республіка	21.406.731	21.406.731
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	15.480.076	3.844.894
Местнӧј бјуԁжетјас	5.926.655	17.561.837
Украінскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	5.977.218	5.977.218
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	4 462.583	1.451.792
Местнӧј бјуԁжетјас	1.514.635	4.525 426
Белорусскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	1.167.210	1.167.210
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	1.022.220	460.827
Местнӧј бјуԁжетјас	144.990	706.383
Аԅербајԁжанскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	915.723	915.723
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	762.496	356.207
Местнӧј бјуԁжетјас	153.227	559.516
Груԅінскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	1.068.637	1.068.637
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	914.568	466.711
Местнӧј бјуԁжетјас	154.069	601.926
Армјанскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	388.427	388.427
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	348.216	182.861
Местнӧј бјуԁжетјас	40.211	205.566
Туркменскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	441.284	441.284
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	383.906	206.427
Местнӧј бјуԁжетјас	57.378	234.857
Узбекскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	1.314.693	1.314.693
Сы лыԁыԍ;		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	1.100.402	613 765
Местнӧј бјуԁжетјас	214.291	700.928
Таԁжікскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	448.928	448.928
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	407.148	211 286
Местнӧј бјуԁжетјас	41.780	237.642
Казахскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	1.282.602	1.282.602
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжет	1.157.903	466.469
Местнӧј бјуԁжетјас	124.699	816.133
Кіргізскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	347.577	347.577
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј буԁжет	312.844	153.797
Местнӧј бјуԁжетјас	34 733	193.780
Ставыс сојузнӧј респубԉікајасса государственнӧј бјуԁжетјас куԅа	34.759.030	34.759.030
Сы лыԁыԍ:		
Респубԉіканскӧј бјуԁжетјас	26.352.362	8.415.036
Местнӧј бјуԁжетјас	8.406 668	26.343.994

4. Вынԍӧԃны респубԉіканскӧј бјуԁжетјасыԍ АССР-јасса ԁа местнӧј сӧветјас бјуԁжетјасӧ отчіԍԉеԋіјејас тащӧм суммајасын:

	Ԍурс шајтјасӧн
Роԍԍіјскӧј Сӧветскӧј Феԃераԏівнӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	11.635.182
Украінскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка .	3.010.791
Белорусскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка .	561.393
Аԅербајԁжанскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка	406.289
Груԅінскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј республіка . .	447.857
Армјанскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка . .	165.355
Туркменскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка .	177 479
Узбекскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка . .	486.637
Таԁжікскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка .	195.862
Казахскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка . .	691.434
Кіргізскӧј Сӧветскӧј Соціаԉісԏіческӧј Респубԉіка . .	159.047
Ставыс	17.937.326

5. Урчітны 1938 во вылӧ обшщесојузнӧј государственнӧј налогјасыԍ респубԉіканскӧј ԁа местнӧј бјуԁжетјасӧ отчіԍԉеԋіјејас тащӧм размерјасын:

а) карјасын сборјасыԍ жіԉішщнӧј ԁа куԉтурно-бытовӧј строіԏеԉство нужԁајас вылӧ РСФСР, Украінскӧј ССР, Белорусскӧј ССР, Аԅербајԁжанскӧј ССР, Груԅінскӧј ССР, Армјанскӧј ССР ԁа Уԅбекскӧј ССР куԅа—50 прӧчент ԁа мукӧԁ сојузнӧј респубԉікајас куԅа—100 прӧчент;

б) ԍіктса местајасын жіԉішщнӧј ԁа куԉтурно-бытовӧј строіԏеԉство нужԁајас вылӧ сборыԍ став сојузнӧј респубԉікајас куԅа—100 прӧчент;

в) колхозјасԍаԋ поԁоходнӧј налог ԁа колхозԋікјасԍаԋ ԁа ӧткаолыԍјасԍаԋ віԅму овмӧс налог куԅа поступԉеԋіјејасыԍ — РСФСР, УССР ԁа БССР куԅа—75 прӧчент ԁа мукӧԁ респубԉікајас куԅа—100 прӧчент.

6. Поручітны СССР-са Нароԃнӧј Коміссарјас Сӧветлы, оборотса налогыԍ сојузнӧј респубԉікајаслы СССР-са Верховнӧј Сӧветлӧн вынԍӧԃӧм отчіԍԉеԋіјејас суммајаскӧԁ лӧԍалӧмӧн, урчітны быԁ сојузнӧј респубԉіка куԅа тајӧ налогыԍ отчіԍԉеԋіјејаслыԍ прӧчентјас.

7. Пасјыны ԋеуԃовԉетворіԏеԉнӧјӧн 1937 воын СССР-са Наркомфінӧн ԁа сылӧн местнӧј органјасӧн законӧн лӧԍӧԃӧм ԍіктса налогјас ԁа сборјас перјӧм котыртӧм.

Објажітны СССР-са Наркомфінӧс ԁа местнӧј сӧветскӧј органјасӧс прімітны мерајас фінансӧвӧј органјаслыԍ ужсӧ бурмӧԃӧм куԅа.

8. Щӧктыны СССР-са Нароԃнӧј Коміссарјас Сӧветлы пыртны СССР-са Верховнӧј Сӧветлӧн локтан Ԍеԍԍіјаӧн вынԍӧԃӧм вылӧ СССР-са јеԃінӧј государственнӧј бјуԁжет јылыԍ законлыԍ проект, коԃі преԃусматрівајтӧ респубԉіканскӧј ԁа местнӧј бјуԁжетјас куԅа ԁоходјаслыԍ јонҗыка устојчівӧј істочԋікјас урчітӧм.

9. Поручітны СССР-са Нароԃнӧј Коміссарјас Сӧветлы ԍетны СССР-са Верховнӧј Сӧветӧ 1938 воԍа ԃекабр 15-ӧԁ луныԍ ԋе ԍорӧнҗык 1939 во вылӧ СССР-са јеԃінӧј государственнӧј бјуԁжетлыԍ проект.

10. Вынԍӧԃны 1936 воыԍ СССР-лыԍ јеԃінӧј государственнӧј бјуԁжет олӧмӧ пӧртӧм јылыԍ отчот ԁоходјас куԅа—83.760.252.898 шајт ԁа рӧскоԁјас куԅа—81.827.108.678 шајт, рӧскоԁјас вылын ԁоходјаслӧн 1.933.144.220 шајт мынԁа вевтыртӧмӧн.

СССР Верховнӧј Сӧвет Преԅіԃіумса Преԃԍеԃател—
М. КАԈІԊІН.

СССР Верховнӧј Сӧвет Преԅіԃіумса Ԍекретар—
А. ГОРКІН.

Москва, Кремԉ.
1938 во август 21 лун.

ЗАКОН

СССР-са, сојузнӧј ԁа автономнӧј респубԉікајасса суԁоустројство јылыԍ

I.

ОБШЩӦЈ ПОЛОЖЕԊІЈЕЈАС

1-ој стаԏԏа. СССР-са КонԍԏітуцІјалӧн 102-ӧԁ стаԏԏакӧԁ лӧԍалӧмӧн СССР-ын правосуԃіје пӧртԍӧ олӧмӧ СССР-са Верховнӧј Суԁӧн, сојузнӧј респубԉікајасса верховнӧј суԁјасӧн, крајевӧј ԁа областнӧј суԁјасӧн, автономнӧј респубԉікајасса ԁа автономнӧј облаԍтјасса суԁјасӧн, окружнӧј суԁјасӧн, СССР-са специаԉнӧј суԃіјасӧн, коԁјас лӧԍӧԁԍӧны СССР-са Верховнӧј Сӧвет шуӧм ԍерԏі, нароԃнӧј суԁјасӧн.

2-ӧԁ стаԏԏа. СССР-ын правосуԃіјелӧн мог ԁорјыны став ԍікас поԍагаԏеԉствојасыԍ:

а) СССР-са Конԍԏітуціјаӧн ԁа сојузнӧј ԁа автономнӧј респубԉікајасса конԍԏітуціјајасӧн лӧԍӧԁӧм СССР-са общественнӧј ԁа государственнӧј устројство, овмӧслыԍ соціаԉісԏіческӧј ԍісԏема ԁа соціаԉісԏіческӧј собственноԍт;

б) СССР-са гражԁаналыԍ поԉіԏіческӧј, труԁовӧј, жіԉішщнӧј ԁа мукӧԁ ԉічнӧј ԁа імушщественнӧј правојас ԁа інԏересјас, коԁјасӧс гаранԏірујтӧма СССР-са Конԍԏітуціјаӧн ԁа сојузнӧј ԁа автономнӧј респубԉікајасса конԍԏітуціјајасӧн;

в) государственнӧј учрежԃеԋіјејаслыԍ, преԁпріјаԏіјејаслыԍ, колхозјаслыԍ, коопераԏівнӧј ԁа мукӧԁ обшщественнӧј організаціјајаслыԍ правојас ԁа законӧн віԅан інԏересјас.

СССР-ын правосуԃіје імеітӧ аслас могӧн став учрежԃеԋіјејасӧн, організаціјајасӧн, ԁолжностнӧј јӧзӧн ԁа СССР-са гражԁанаӧн сӧветскӧј законјас стӧча ԁа ԉічлеԅлытӧг олӧмӧ пӧртӧм обеспечітӧм.

(*Возӧ віԅӧԁ 2 ԉістбокыԍ*).

57

СССР-са, соjузнӧj ԁа автономнӧj респубԉікаjасса суԁоустројство јылыԍ законлӧн проԁолжеԋіjе

3-ӧԁ стаԏԏа. Советскӧj суԁ, уголовнӧj наказаԋіјелыԍ мераjас пріменаjтӧмӧн, не ԍӧмын карајтӧ преступԋікjасӧс, но сіз-жӧ імеітӧ аслас могӧн преступԋікjасӧс іправітӧм ԁа перевоспітаjтӧм.

Аслас став ԃејателностӧн суԁ воспітываjтӧ СССР-са гражданаӧс рӧԁіналы ԁа соціалізм ԃелӧлы преданност ԍамӧн, советскӧj законjас стӧча ԁа лічлеԅлытӧг олӧмӧ пӧртӧм ԍамӧн, соціаліԍтіческӧj собственност ԁінӧ бережнӧjа относітчан ԍамӧн, уж ԃісціпліна ԍамӧн, госуԁарственнӧj ԁа общественнӧj ԁолг ԁінӧ честнӧjа относітчан ԍамӧн, соціаліԍтіческӧj общежіԏіjе правілӧjас ԁінӧ уваженіjе ԍамӧн.

4-ӧԁ стаԏԏа. Тајӧ законыслӧн 2-ӧԁ стаԏԏаын інԁӧм могjассӧ СССР-са суԁjас пӧртӧны олӧмӧ тащӧм ногӧн:

а) суԃебнӧj заԍеԁаԋіјеjас вылын уголовнӧj ԃелӧjас віԁлалӧмӧн ԁа рӧԁіналы ізменԋікjас, вреԃітеԉjас, соціаліԍтіческӧj собственност гусавлыԍjас ԁа нароԁлӧн мукӧԁ врагjас ԁінӧ, а сіз-жӧ грабітеԉjас, вӧрjас, хуліганjас ԁа мукӧԁ преступԋікjас ԁінӧ наказаԋіјелыԍ законӧн лӧсӧԁӧм мераjас пріменітӧмӧн;

б) суԃебнӧj заԍеԁаԋіјеjас вылын гражԃаналыԍ, госуԁарственнӧj учрежԃеԋіјеjаслыԍ, преԁпріjаԏіјеjаслыԍ, колхозjаслыԍ ԁа мукӧԁ общественнӧj організаціјаjаслыԍ правоjас ԁа інтересjас вӧрзӧԁыԍ спорjас куза ԃелӧjас віԁлалӧмӧн ԁа разрешітӧмӧн.

5-ӧԁ стаԏԏа. СССР-ын правосуԃіjе пӧртсӧ олӧмӧ тащӧм поԁувjас вылын:

а) став гражԃаналы јеԃінӧj ԁа равнӧj суԁ, гражԃаналӧн соціалнӧj, імущественнӧj ԁа служебнӧj положеԋіјe, націоналнӧj ԁа расӧвӧj прінаԁлежност вылӧ віԅӧԁтӧг;

б) став суԁjаслы јеԃінӧj ԁа обязателнӧ СССР-са уголовнӧj, гражԃанскӧj ԁа процессуалнӧj законоԁаԏелство.

6-ӧԁ стаԏԏа. Суԁԁаjас незавісімӧjӧс ԁа поԁчіԋаjтчӧны ԍӧмын законлы (СССР-са Констітуціјалӧн 112-ӧԁ стаԏԏа).

7-ӧԁ стаԏԏа. СССР-са Констітуціјалӧн 110-ӧԁ стаԏԏакӧԁ лӧсалӧмӧн СССР-са суԁопроізвоԁство нуӧԁсӧ соjузнӧj лібӧ автономнӧj респубԉіка лібӧ автономнӧj областса кыв вылын сіjӧ јӧзлы, коԁjас оз тӧԁны тајӧ кывсӧ, ԃелӧ матеріалjӧн переводчік пыр тырвыјӧ тӧԁмӧԁӧм обеспечітӧмӧн, а сіз-жӧ суԁ вылын рӧԁнӧj кыв вылын выступаjтны право обеспечітӧмӧн.

8-ӧԁ стаԏԏа. СССР-са Констітуціјалӧн 111-ӧԁ стаԏԏакӧԁ лӧсалӧмӧн СССР-са став суԁjасын ԃелӧ віԁлалӧм восԍӧн, сы вӧсна мыj законӧн абу урчітӧма тащ кежӧмjас, мыжԁаналы ԁорјӧм вылӧ право обеспечітӧмӧн.

9-ӧԁ стаԏԏа. СССР-са Констітуціјалӧн 103-ӧԁ стаԏԏакӧԁ лӧсалӧмӧн СССР-са став суԁjасын ԃелӧjас віԁлалӧм нуӧԁсӧ нароԁнӧj заԍеԁатеԉjас участвујтӧмӧн, сіjӧ случајjасыԍ кынԇі, коԁjасӧс спеціалнӧ урчітӧма законӧн.

10-ӧԁ стаԏԏа. СССР-са Констітуціјалӧн 105, 106, 107, 108 ԁа 109-ӧԁ стаԏԏаjаскӧԁ лӧсалӧмӧн СССР-ын суԁjас образујтсӧны выборност поԁув вылын сещӧм пӧраԁокын, коԁӧс урчітӧма тајӧ законнас.

11-ӧԁ стаԏԏа. Суԁԁаjасӧн ԁа нароԁнӧj заԍеԁатеԉjасӧн вермасны лоны став гражԃана, коԁjас полԅујтчӧны бӧрјысан правоjасӧн.

12-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj заԍеԁатеԉjас суԁjасын асԍыныԍ обязанностjассӧ олӧмӧ пӧртӧмӧ корԍӧны спісок серԏі ӧчереԁност пӧраԁокын воын ԁас луныԍ не унԇык вылӧ, случајjасыԍ кынԇі, кор тајӧ срокԍӧ нужԁӧԁӧм кыпӧԁсӧ суԃебнӧj ԃелӧ віԁлалӧмын нароԁнӧj заԍеԁатеԉjасӧн участвујтны коланлунӧн.

Суԁын асԍыныԍ обязанностjассӧ олӧмӧ пӧртігӧн нароԁнӧj заԍеԁатеԉjас полԅујтчӧны суԁԁалӧн став правоjасӧн.

13-ӧԁ стаԏԏа. Рабочӧjjас ԁа служащӧjjас лыԁыԍ нароԁнӧj заԍеԁатеԉjаслӧн суԁын наԋ обязанностjассӧ олӧмӧ пӧртан став каԁ чӧж сохраԋаjтчӧ налӧн ужԁоныԍ.

Став мукӧԁ случајjасын нароԁнӧj заԍеԁатеԉjаслы рӧскоԁjас мынтӧм, коԁjас јітчӧмаӧс суԁын налыԍ обязанностjассӧ олӧмӧ пӧртӧмкӧԁ, вӧчсӧ пӧраԁокын, коԁӧс урчітӧма соjузнӧj респубԉікаjасса законоԁаԏелствоӧн.

14-ӧԁ стаԏԏа. Став суԁjасын ԃелӧjас віԁлалӧм пӧртсӧ олӧмӧ суԁԁа ԁа кык нароԁнӧj заԍеԁатеԉ составын случајjас кынԇі, коԁjасӧс спеціалнӧ урчітӧма законӧн, кор тајӧ віԁлалӧмыԍ пӧртсӧ олӧмӧ суԁса куjім шԉенӧн.

15-ӧԁ стаԏԏа. Став суԁjаслӧн, СССР-са Верховнӧj Суԁлӧн ԁа соjузнӧj респубԉікаjасса верховнӧj суԁjаслӧн кынԇі пріговорjас, решеԋіјеjас, ԁа опреԃеԉеԋіјеjас вермасны обжалујтсыны законӧн урчітӧм пӧраԁокын суԃітӧмаjасӧн, наjӧ защітԋікjасӧн, істецjасӧн, ответчікjасӧн ԁа налыԍ інтересjас преԁставлаjтысjасӧн лібӧ опротестујтсыны прокурорӧн вылынԇык сулалыԍ суԁӧ.

Жалобаjас ԁа протестjас віԁлалігӧн вылынԇык сулалыԍ суԁ ԃелӧын імеітчыԍ ԁа сторонаjасӧн ԍетӧм матеріалjас серԏі проверајтӧ улынԇык сулалыԍ суԁӧн вӧчӧм пріговорлыԍ лібӧ решеԋіјелыԍ законност ԁа обоснованност.

16-ӧԁ стаԏԏа. Суԃебнӧj пріговорjас, решеԋіјеjас ԁа опреԃеԉеԋіјеjас, коԁjас пырісны законнӧj вынӧ, вермасны лоны опротестујтӧмаӧс ԍӧмын СССР-са Прокурорӧн лібӧ соjузнӧj респубԉікаса прокурорӧн, СССР-са Верховнӧj Суԁ Преԁԍеԁателӧн ԁа соjузнӧj респубԉіка верховнӧj суԁса преԁԍеԁателjасӧн тајӧ законыслӧн 51, 64, 74-ӧԁ стаԏԏаjаскӧԁ лӧсалӧмӧн.

17-ӧԁ стаԏԏа. Суԁԁаjасӧс ԁолжностыԍ ԁа нароԁнӧj заԍеԁатеԉjасӧс наjӧ обязанностjасыԍ меԅӧм леԅсӧ оз мӧԁног, кыԇі бӧрјысjаслӧн бӧр корӧм серԏі, лібӧ-жӧ на јылыԍ лоӧм суԁ пріговорӧн.

18-ӧԁ стаԏԏа. Суԁԁаjаслы паныԁ уголовнӧj преслеԁоваԋіјe кыпӧԁӧм, такӧԁ јітӧԁын наjӧс ԁолжностыԍ вештӧм ԁа суԁӧ ԍетӧм вӧчсӧ: нароԁнӧj суԁԁаjас, крајевӧj, областнӧj, окружнӧj суԁjасса, автономнӧj областjас суԁjасса шԉенjас, соjузнӧj ԁа автономнӧj респубԉікаjас верховнӧj суԁjасса шԉенjас куза—соjузнӧj респубԉікаса прокурор шуӧм серԏі, соjузнӧj респубԉікаса Верховнӧj Сӧвет Преԅіԃіум санкціјаӧн;

СССР Верховнӧj Суԁса ԁа СССР-лӧн спеціалнӧj суԁjасса шԉенjас куза СССР-са Прокурор шуӧм серԏі СССР Верховнӧj Сӧвет Преԅіԃіум санкціјаӧн.

19-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj суԁԁалӧн временнӧj отсутствіjе случајын (вісӧмjас, отпускjас ԁа с. в.) суԁԁалыԍ обязанностjас нуӧԁӧм сылӧн отсутствіjе каԁ ԁырјі пуктысԍӧ ужалыԍ јӧз ԃепутатjаслӧн рајоннӧj сӧветӧн нароԁнӧj заԍеԁатеԉjас пӧвсыԍ ӧті вылӧ.

20-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj суԁԁаӧн сылӧн полномочіjеjас срок колтӧԅ мунан случајын нароԁнӧj суԁԁаӧс выԉ бӧрјӧмjас котыртсӧны мунан лунсаныԍ кык тӧлыԍса срокыԍ не сорӧнԇык.

Нароԁнӧj суԁԁаӧс выԉ бӧрјӧмjас котыртсӧны Јустіціја куза соjузнӧj респубԉікаса Нароԁнӧj Коміссаріатӧн, а автономнӧj респубԉікаын—Јустіціја куза автономнӧj респубԉікаса Нароԁнӧj Коміссаріатӧн.

Окружнӧj, крајевӧj, областнӧj суԁjасса ԁа соjузнӧj ԁа автономнӧj респубԉікаjас суԁjасса шԉенjасӧн, а сіз-жӧ спеціалнӧj суԁjасса ԁа СССР Верховнӧj Суԁса шԉенjасӧн мунан случајын, суԁjасса выԉ шԉенjасӧс бӧрјӧмjас нуӧԁсӧны ужалыԍ јӧз ԃепутатjаслӧн областса, крајса, округса сӧветjаслӧн, соjузнӧj ԁа автономнӧj респубԉікаса Верховнӧj Сӧветлӧн, СССР-са Верховнӧj Сӧветлӧн ӧчереԁнӧj сессіја вылын.

II.

НАРОԁНӦJ СУԁ

21-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj суԁ віԁлалӧ:

а) уголовнӧj ԃелӧjас—гражԃаналӧн олӧмлы, ԅоровjелы, свобоԁалы ԁа ԁостоінстволы паныԁ преступԉеԋіјеjас јылыԍ—віӧмjас јылыԍ, теԉеснӧj повреждеԋіјеjас вӧчӧм јылыԍ, незаконнӧj абортjас вӧчӧм јылыԍ, свобоԁаыԍ незаконнӧjа лішітӧм јылыԍ, мырԁӧналӧм јылыԍ, аліментjас злостнӧjа мынтытӧм јылыԍ, оскорбітӧм јылыԍ, хуліганство јылыԍ, клевета јылыԍ;

імущественнӧj преступԉеԋіјеjас јылыԍ—рӧзбоj, грабітӧм, гусасӧмjас, мошенԋічество, вымогателство јылыԍ;

ԁолжностнӧj јӧзлӧн служебнӧj преступԉеԋіјеjас јылыԍ—властӧн злоупотребітӧм, власт превысітӧм, властлӧн безԃејствіjе, растратаjас, бесхозајственност, поԁлогjас, обвешіваԋіјe ԁа обмеріваԋіјe, ԁонjас кыпӧԁӧм јылыԍ;

управԉеԋіјe пӧраԁокjаслы паныԁ преступԉеԋіјеjас јылыԍ—ізбірателнӧj закон нарушітӧм, законӧн лӧсӧԁӧм налогjас ԁа сборjас злостнӧjа мынтытӧм, госуԁарственнӧj поставкаjас ԁа повінностjас олӧмӧ пӧртӧмыԍ ӧткажітчӧм, прізывыԍ ԁа војеннӧj служба обязанностjасыԍ кежӧм, власт органjаслыԍ законнӧj распоражеԋіјеjас нарушајтӧм јылыԍ;

б) гражԃанскӧj ԃелӧjас;—імущество јылыԍ іскjас куза,

іскjас куза, коԁjас јітчӧмаӧс уж јылыԍ законjас нарушітӧмкӧԁ,

аліментjас мынтӧм јылыԍ іскjас куза,

наслеԁство јылыԍ іскjас куза,

ԁа мукӧԁ уголовнӧj гражԃанскӧj ԃелӧjас, коԁjасӧс урчітӧма законӧн сылы нуӧԁӧмӧ.

22-ӧԁ стаԏԏа. СССР-са Констітуціјалӧн 109-ӧԁ стаԏԏа поԁув вылын нароԁнӧj суԁjас бӧрјысԍӧны рајонса гражԃанаӧн всеобщӧj веским ԁа равнӧj бӧрјысан право поԁув вылын гусӧн гӧлосујтӧмӧн куjім воса срок кежлӧ.

23-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj суԁԁаjас ԁа нароԁнӧj заԍеԁатеԉjас бӧрјысԍӧны рајонјасса гражԃанаӧн ізбірателнӧj округjас куза, нароԁнӧj суԁԁаjасӧс ԁа нароԁнӧj заԍеԁатеԉjасӧс бӧрјӧм куза ізбірателнӧj округ шымыртӧ став насеԉеԋіјесӧ, коԁі олӧ тајӧ нароԁнӧj суԁ ԃејателност терріторіја вылын.

24-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj суԁԁаjасӧ ԁа нароԁнӧj заԍеԁатеԉjасӧ канԃіԁатjасӧс выставлаjтан право обеспечівајтсӧ общественнӧj організаціјаjаслы ԁа ужалыԍ јӧз обществолjаслы: коммуԋіԍтіческӧj партіјнӧj організаціјаjаслы, профессіоналнӧj соjузjаслы, кооперативjаслы, томјӧз організаціјаjаслы, културнӧj обществолjаслы, а сіз-жӧ рабочӧjjаслӧн ԁа служащӧjjаслӧн общӧj собраԋіјеjаслы преԁпріjаԏіјеjас куза, војенно-служащӧjjаслы—воінскӧj частjас куза, крестаналӧн общӧj собраԋіјеjаслы—колхозjас куза, совхозjасса рабочӧjjаслӧн ԁа служащӧjjаслӧн общӧj собраԋіјеjаслы—совхозjас куза.

25-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj суԁԁаjасӧ ԁа нароԁнӧj заԍеԁатеԉjасӧ канԃіԁатjасӧс регістрірујтан ԁа канԃіԁатjаслыԍ спісокjас јӧзӧԁан пӧраԁок, а сіз-жӧ наjӧс бӧрјӧмjаслӧн срокjас ԁа пӧраԁок урчітсӧ „Суԁԁаjасӧс ԁа нароԁнӧj заԍеԁатеԉjасӧс бӧрјӧм јылыԍ положеԋіјeӧн", коԁjас вынԃӧԁсӧны соjузнӧj респубԉікаjасса Верховнӧj Сӧветjасӧн.

26-ӧԁ стаԏԏа. Быԁ рајонлы нароԁнӧj суԁjаслӧн лыԁ урчітсӧ соjузнӧj респубԉікаса Нароԁнӧj Коміссаріат Сӧветӧн Јустіціја куза соjузнӧj респубԉікаса Нароԁнӧj Коміссарӧн преԁставітӧм серԏі. Автономнӧj респубԉікаjасын быԁ рајонлы нароԁнӧj суԁjаслӧн лыԁ урчітсӧ автономнӧj респубԉікаса Нароԁнӧj Коміссарjас Сӧветӧн Јустіціја куза автономнӧj респубԉікаса Нароԁнӧj Коміссарӧн преԁставітӧм серԏі.

27-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj суԁ суԃебнӧj заԍеԁаԋіјe вылын ԃелӧ віԁлавтӧԅ:

а) вынԍӧԁӧ обвіԋітелнӧj заклучеԋіјe, коԁӧс ԍетӧма прокурорӧн. Обвіԋітелнӧj заклучеԋіјeкӧԁ согласітчытӧм ԁырјі, нароԁнӧj суԁ прав бӧр бергӧԁны ԃелӧсӧ прокурорлы помӧԅ расслеԁујтӧм вылӧ, лібӧ ԁугԁыны ԃелӧсӧ проізвоԁствоӧн, та вылӧ тырмымӧн поԁувjас емлун ԁырјі;

б) разрешајтӧ вопрос мыжаланаӧс стража улӧ пуксӧԁӧм јылыԍ лібӧ сіjӧс стража улыԍ меԅӧм јылыԍ;

в) вӧчӧ шуӧм ԃелӧ віԁлалігӧн защітԋікӧн ԁа прокурорӧн быԏ участвујтӧм јылыԍ.

28-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj суԁԁа:

а) воӧм жалобаjас ԁа шыӧԁчӧмjас серԏі вӧчӧ уголовнӧj преслеԁоваԋіјe завоԃітӧм јылыԍ лібӧ тайн ӧткажітчӧм јылыԍ;

б) колан случајын, мӧԁӧԁӧ шыӧԁчӧмjас ԁа жалобаjас слеԁственнӧj органjаслы расслеԁујтӧм вылӧ;

в) назначајтӧ ԃелӧ кывзӧм вылӧ;

г) вӧчӧ распоражеԋіјеjас суԁӧ мыжаланаjасӧс, свіԃетеԉjасӧс, експертjасӧс корӧм јылыԍ ԁа јуӧртӧ істецjаслы ԁа ответчікjаслы ԃелӧ віԁлалан каԁ јылыԍ.

ԁ) преԁԍеԁателствујтӧ нароԁнӧj суԁ заԍеԁаԋіјеjас вылын.

29-ӧԁ стаԏԏа. Нароԁнӧj суԁԁаjас отчітывајтчӧны бӧрјысыԍjас воԋын асланыԍ уж ԁа нароԁнӧj суԁ уж јылыԍ.

III.

КРАЈЕВӦJ, ОБЛАСТНӦJ, ОКРУЖНӦJ СУԁ ԁА АВТОНОМНӦJ ОБЛАСТСА СУԁ

30-ӧԁ стаԏԏа. СССР-са Констітуціјалӧн 108-ӧԁ стаԏԏакӧԁ лӧсалӧмӧн, крајевӧj, областнӧj, окружнӧj суԁ ԁа автономнӧj областса суԁ бӧрјысԍӧ ужалыԍ јӧз ԃепутатjаслӧн крајевӧj, областнӧj, окружнӧj сӧветӧн лібӧ ужалыԍ јӧз ԃепутатjаслӧн автономнӧj

(Возӧ віԅӧ 3 лістбокыԍ).

СССР-са, сојузнӧј da автономнӧј респубԉікајасса судоустројство јылыԍ законлӧн проdолжеԋије

областса сӧветӧн 5 воԍа срок кежлӧ.

31-ӧd стаԏԏа. Крајевӧј, областнӧј, окружнӧј суd da автономнӧј областса суd состоітӧ преdсеdатеԉлыԍ, преdсеdатеԉӧԍ вежысјасыԍ, суdса шԉенјасыԍ da народнӧј засеdатеԉјасыԍ, коdјас корсӧны суԃебнӧј ԃелӧјас вidлалӧмын участвујтӧм могыԍ.

32-ӧd стаԏԏа. Крајевӧј, областнӧј, окружнӧј суd da автономнӧј областса суd вidлалӧны најӧ веԃеԋијеӧ законӧн отԋесітӧм уголовнӧј ԃелӧјас контрреволуционнӧј преступԉеԋијејас јылыԍ, госуdарственнӧј управԉеԋијелы паныd торјӧн опаснӧј преступԉеԋијејас јылыԍ, соціаԉістіческӧј собственност гусавлӧм јылыԍ, торја важнӧј dолжностнӧј da хозајственнӧј преступԉеԋијејас јылыԍ, а сіԅ-жӧ најӧ веԃеԋијеӧ законӧн отԋесітӧм гражdанскӧј ԃелӧјас госуdарственнӧј da обшественнӧј учрежԃеԋијејас, преdпріјатијејас da организацијајас костын спорјас куԅа.

Крајевӧј, областнӧј, окружнӧј суd da автономнӧј областса суd сыԍ кыԅі вidлалӧны жалӧбајас da протестјас народнӧј суdјаслӧн пріговорјас, решеԋијејас da опреԃелеԋијејас вылӧ.

33-ӧd стаԏԏа. Крајевӧј, областнӧј, окружнӧј суd da автономнӧј областса суd составын ԃејствујтӧны:

а) уголовнӧј ԃелӧјас куԅа суԃебнӧј коԉԉегија—уголовнӧј ԃелӧјас вidлалӧм вылӧ, коdјас поdсуdнӧјӧԍ крајевӧј, областнӧј, окружнӧј суdлы da автономнӧј областса суdлы, а сіԅ-жӧ народнӧј суdјаслӧн пріговорјас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас вidлалӧм вылӧ;

б) гражdанскӧј ԃелӧјас куԅа суԃебнӧј коԉԉегија—гражdанскӧј ԃелӧјас вidлалӧм вылӧ, коdјас поdсуdнӧјӧԍ крајевӧј, областнӧј, окружнӧј суdлы da автономнӧј областса суdлы, а сіԅ-жӧ народнӧј суdјаслӧн решеԋијејас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас вidлалӧм вылӧ.

34-ӧd стаԏԏа. Крајевӧј, областнӧј окружнӧј суdлӧн da автономнӧј областса суdлӧн суԃебнӧј коԉԉегијајас вidлалӧны уголовнӧј da гражdанскӧј ԃелӧјас преdсеdатеԉствујтыԍ—суdса преdсеdатеԉ либӧ шԉен da кык народнӧј засеdатеԉ составын.

35-ӧd стаԏԏа. Крајевӧј, областнӧј, окружнӧј суdлӧн da автономнӧј областса суdлӧн суԃебнӧј коԉԉегијајас вidлалӧны народнӧј суdјаслӧн пріговорјас, решеԋијејас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас соответствујушӧј суdса куjiм шԉен составын.

36-ӧd стаԏԏа. Областјасын, коdјас пырӧны крај составӧ, окружнӧј da областнӧј суdјас ԃејствујтӧны сiјӧ жӧ составын, кыԅі і крајевӧј суd.

37-ӧd стаԏԏа. Крајевӧј областнӧј, окружнӧј суdса da автономнӧј област суdса преdсеdатеԉ преdсеdатеԉствујтӧ суԃебнӧј засеdаԋијејас вылын либӧ назначајтӧ суԃебнӧј засеdаԋијејас вылын преdсеdатеԉствујтӧмӧ крајевӧј, областнӧј, окружнӧј суdса da автономнӧј област суdса шԉенӧԍ, назначајтӧ ԃелӧјас кывзӧм вылӧ, сетӧ распоражеԋијејас суdӧ мыжаланајасӧԍ, свіԃетеԉјасӧԍ, експертјасӧԍ корӧм јылыԍ da јуӧртӧ ісԏецјаслы da ответчікјаслы ԃелӧ вidлалан каd јылыԍ.

IV.

АВТОНОМНӦЈ РЕСПУБԈІКАСА ВЕРХОВНӦЈ СУd

38-ӧd стаԏԏа. СССР-са Констітуцијалӧн 107-ӧd стаԏԏакӧd лӧсалӧмӧн автономнӧј респубԉікаса верховнӧј суd бӧрјыԍԍӧ автономнӧј респубԉікаса Верховнӧј Сӧветӧн 5 воԍа срок кежлӧ.

39-ӧd стаԏԏа. Автономнӧј респубԉікаса верховнӧј суd состоітӧ преdсеdатеԉлыԍ, преdсеdатеԉӧԍ вежысјасыԍ, суdса шԉенјасыԍ da народнӧј засеdатеԉјасыԍ, коdјас корсӧны суԃебнӧј ԃелӧјас вidлалӧмын участвујтӧмӧ.

40-ӧd стаԏԏа. Автономнӧј респубԉікаса верховнӧј суd вidлалӧ сiјӧ веԃеԋијеӧ законӧн отԋесітӧм уголовнӧј ԃелӧјас контрреволуционнӧј преступԉеԋијејас јылыԍ, госуdарственнӧј управԉеԋијелы паныd торјӧн опаснӧј преступԉеԋијејас јылыԍ, соціаԉістіческӧј собственност гусавлӧм јылыԍ, торја важнӧј dолжностнӧј da хозајственнӧј преступԉеԋијејас јылыԍ, а сіԅ-жӧ сiјӧ веԃеԋијеӧ законӧн отԋесітӧм гражdанскӧј ԃелӧјас госуdарственнӧј da обшественнӧј учрежԃеԋијејас, преdпріјатијејас da организацијајас костын спорјас куԅа.

Автономнӧј респубԉікаса верховнӧј суd тајыԍ кыԅі вidлалӧ народнӧј суdјаслӧн пріговорјас, решеԋијејас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас.

41-ӧd стаԏԏа. Автономнӧј респубԉікаса верховнӧј суd составын ԃејствујтӧны:

а) уголовнӧј ԃелӧјас куԅа суԃебнӧј коԉԉегија уголовнӧј ԃелӧјас вidлалӧм вылӧ, коdјасӧԍ законӧн отԋесітӧма автономнӧј респубԉікаса верховнӧј суd веԃеԋијеӧ, а сіԅ-жӧ народнӧј суdјаслӧн пріговорјас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас вidлалӧм вылӧ;

б) гражdанскӧј ԃелӧјас куԅа суԃебнӧј коԉԉегија гражdанскӧј ԃелӧјас вidлалӧм вылӧ, коdјасӧԍ отԋесітӧма законӧн автономнӧј респубԉікаса верховнӧј суd веԃеԋијеӧ, а сіԅ-жӧ народнӧј суdјаслӧн решеԋијејас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас вidлалӧм вылӧ.

42-ӧd стаԏԏа. Автономнӧј респубԉікаса верховнӧј суdлӧн суԃебнӧј коԉԉегијајас ԃелӧјас вidлалӧны преdсеdатеԉствујтыԍ — верховнӧј суdса преdсеdатеԉ либӧ шԉен da кык народнӧј засеdатеԉ составын.

43-ӧd стаԏԏа. Автономнӧј респубԉікаса верховнӧј суdлӧн суԃебнӧј коԉԉегијајас народнӧј суdјаслӧн пріговорјас, решеԋијејас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас вidлалӧны автономнӧј респубԉіка верховнӧј суdса куjiм шԉен составын.

44-ӧd стаԏԏа. Автономнӧј респубԉіка верховнӧј суdса преdсеdатеԉ преdсеdатеԉствујтӧ суԃебнӧј засеdаԋијејас вылын либӧ назначајтӧ суԃебнӧј засеdаԋијејасын преdсеdатеԉствујтӧм вылӧ автономнӧј респубԉіка верховнӧј суdса шԉенӧԍ, назначајтӧ ԃелӧјас кывзӧм вылӧ, сетӧ распоражеԋијејас суdӧ мыжаланајасӧԍ, свіԃетеԉјасӧԍ, експертјасӧԍ корӧм јылыԍ da јуӧртӧ ісԏецјаслы da ответчікјаслы ԃелӧ вidлалан каd јылыԍ.

V

СОЈУЗНӦЈ РЕСПУБԈІКАСА ВЕРХОВНӦЈ СУd

45-ӧd стаԏԏа. Сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Суd ем сојузнӧј респубԉікаса высшӧј суԃебнӧј орган. Сојузнӧј респубԉікаса верховнӧј суd вылӧ пуктыԍԍӧ сојузнӧј респубԉікаса, тајӧ сојузнӧј респубԉіка составӧ пырыԍ автономнӧј респубԉікајасса, крајјасса, областјасса da округјасса став суԃебнӧј органјаслӧн суԃебнӧј ԃејатеԉност бӧрԍа наdзор.

46-ӧd стаԏԏа. СССР-са Констітуцијалӧн 106-ӧd стаԏԏакӧd лӧсалӧмӧн Сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Суd бӧрјыԍԍӧ сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Сӧветӧн 5 воԍа срок кежлӧ.

47-ӧd стаԏԏа. Сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Суd состоітӧ преdсеdатеԉлыԍ, преdсеdатеԉӧԍ вежысјасыԍ, суdса шԉенјасыԍ da народнӧј засеdатеԉјасыԍ, коdјас корсӧны суԃебнӧј ԃелӧјас вidлалӧмын участвујтӧм вылӧ.

48-ӧd стаԏԏа. Сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Суd ԃејствујтӧ ташӧм составын:

а) уголовнӧј ԃелӧјас куԅа суԃебнӧј коԉԉегија уголовнӧј ԃелӧјас вidлалӧм вылӧ, коdјасӧԍ отԋесітӧма законӧн сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Суd веԃеԋијеӧ, а сіԅ-жӧ крајевӧј, областнӧј da сојузнӧј респубԉікаса мукӧd суdјаслӧн пріговорјас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас вidлалӧм вылӧ;

б) гражdанскӧј ԃелӧјас куԅа суԃебнӧј коԉԉегија гражdанскӧј ԃелӧјас вidлалӧм вылӧ, коdјасӧԍ отԋесітӧма законӧн сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Суd веԃеԋијеӧ, а сіԅ-жӧ крајевӧј, областнӧј da сојузнӧј респубԉікаса мукӧd суdјаслӧн решеԋијејас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас вidлалӧм вылӧ.

49-ӧd стаԏԏа. Сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Суdлӧн суԃебнӧј коԉԉегијајас ԃелӧјас вidлалӧны преdсеdатеԉствујтыԍ — Верховнӧј Суdса преdсеdатеԉ либӧ шԉен da кык народнӧј засеdатеԉ составын.

50-ӧd стаԏԏа. Сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Суdлӧн суԃебнӧј коԉԉегијајас крајевӧј, областнӧј da сојузнӧј респубԉікаса мукӧd суdјаслӧн пріговорјас решеԋијејас da опреԃелеԋијејас вылӧ жалӧбајас da протестјас вidлалӧны Верховнӧј Суdса куjiм шԉен составын.

51-ӧd стаԏԏа. Сојузнӧј респубԉікаса Верховнӧј Суd сојузнӧј респубԉікаса суdјаслӧн суԃебнӧј ԃејатеԉност бӧрԍа наdзор олӧмӧ пӧртӧ:

а) законнӧј вынӧ пырыԍ пріговорјас, решеԋијејас da опреԃелеԋијејас вылӧ СССР-са прокурорлыԍ, сојузнӧј респубԉікаса прокурорлыԍ, СССР Верховнӧј Суdса Преdсеdатеԉлыԍ, сојузнӧј респубԉіка Верховнӧј Суdса преdсеdатеԉлыԍ протестјас вidлалӧмӧн;

б) сојузнӧј респубԉікаса суdјасӧн решітӧм ԃелӧјас куԅа жалӧбајас da протестјас суԃебнӧј засеdаԋијејас вылын вidлалӧмӧн.

52-ӧd стаԏԏа. Сојузнӧј респубԉіка Верховнӧј Суdса преdсеdатеԉ преdсеdатеԉствујтӧ суԃебнӧј засеdаԋијејас вылын либӧ назначајтӧ суԃебнӧј засеdаԋијејас вылын преdсеdатеԉствујтӧм вылӧ сојузнӧј респубԉіка Верховнӧј Суdса шԉенӧԍ, назначајтӧ ԃелӧјас кывзӧм вылӧ, сетӧ распоражеԋијејас суdӧ мыжаланајасӧԍ, свіԃетеԉјасӧԍ, експертјасӧԍ корӧм јылыԍ da јуӧртӧ ісԏецјаслы da ответчікјаслы ԃелӧ вidлалан срок јылыԍ.

VI.

СССР-са СПЕЦІАԈНӦЈ СУdЈАС

53-ӧd стаԏԏа. СССР-са Констітуцијалӧн 102-ӧd стаԏԏа поdув вылын ԃејствујтӧны СССР-са ташӧм спеціаԉнӧј суdјас:

а) војеннӧј трібуналјас;

б) кӧрттуј транспорт вывса лiԋејнӧј суdјас;

в) вавыв транспорт вывса лiԋејнӧј суdјас.

54-ӧd стаԏԏа. СССР-са Констітуцијалӧн 105-ӧd стаԏԏакӧd лӧсалӧмӧн СССР спеціаԉнӧј суdјасса преdсеdатеԉ, преdсеdатеԉӧԍ вежысјас, шԉенјас бӧрјыԍԍӧны СССР-са Верховнӧј Сӧветӧн 5 воԍа срок кежлӧ.

55-ӧd стаԏԏа. Војеннӧј трібуналјаслӧн, кӧрттуј da вавыв транспорт вывса лiԋејнӧј суdјаслӧн суԃебнӧј засеdаԋијејасын участвујтӧм вылӧ кыскыԍԍӧны народнӧј засеdатеԉјас, коdјас бӧрјыԍԍӧны ужалыԍ јӧз ԃепутатјаслӧн крајевӧј da областнӧј сӧветјасӧн da сојузнӧј da автономнӧј респубԉікајасса Верховнӧј Сӧветјасӧн.

56-ӧd стаԏԏа. Војеннӧј трібуналјас, кӧрттуј da вавыв транспорт вывса лiԋејнӧј суdјас ԃелӧјас вidлалӧны преdсеdатеԉствујтыԍ—суdса преdсеdатеԉ либӧ шԉен da кык народнӧј засеdатеԉ составын случајјасыԍ кыԅі, кор закон серті, ԃелӧјас вidлавӧны соответствујушӧј суdса куjiм шԉен составын.

57-ӧd стаԏԏа. Војеннӧј трібуналјас котыртԍӧны:

а) војеннӧј округјас, фронтјас da морскӧј флотјас бердын;

б) армijајас, корпусјас, мукӧd воинскӧј сојеԃiԋеԋијејас da војеԋiзірованнӧј учрежԃеԋијејас бердын.

58-ӧd стаԏԏа. Војеннӧј трібуналјас вidлалӧны ԃелӧјас воинскӧј преступԉеԋијејас јылыԍ, а сіԅ-жӧ мукӧd преступԉеԋијејас јылыԍ, коdјасӧԍ законӧн отԋесітӧма најӧ веԃеԋијеӧ.

59-ӧd стаԏԏа. Округјас, фронтјас da морскӧј флотјас бердса војеннӧј трібуналјас вidлалӧны уголовнӧј ԃелӧјас, коdјасӧԍ отԋесітӧма законӧн најӧ веԃеԋијеӧ, а сіԅ-жӧ вidлалӧны жалӧбајас da протестјас пріговорјас вылӧ ԃелӧјас куԅа, коdјасӧԍ вidлалӧма армijајасса, корпусјасса, мукӧd воинскӧј сојеԃiԋеԋијејасса da војеԋiзірованнӧј учрежԃеԋијејасса војеннӧј трібуналјасӧн.

60-ӧd стаԏԏа. Кӧрттуј da вавыв транспорт вывса лiԋејнӧј суdјас вidлалӧны законӧн најӧ веԃеԋијеӧ отԋесітӧм ԃелӧјас преступԉеԋијејас јылыԍ, коdјасӧԍ вескӧdӧма транспорт вылын трудовӧј ԃiсціплiна орӧdӧм вылӧ da мукӧd преступԉеԋијејас јылыԍ, коdјас нарушајтӧны транспортлыԍ нормаԉнӧј уж.

61-ӧd стаԏԏа. Кӧрттуј da вавыв транспорт вывса лiԋејнӧј суdјас котыртԍӧны соответственнӧ кӧрттујјас da вавыв туј сообшеԋијејас вылын.

62-ӧd стаԏԏа. Војеннӧј трібуналјасса, кӧрттуј da вавыв транспорт вывса суdјасса преdсеdатеԉјас преdсеdатеԉствујтӧны суԃебнӧј засеdаԋије вылын либӧ назначајтӧны суԃебнӧј засеdаԋијејас вылын преdсеdатеԉствујтӧм вылӧ војеннӧј трібуналјасса da лiԋејнӧј суdјасса шԉенјасӧԍ, назначајтӧны ԃелӧјас кывзӧм вылӧ, сетӧны распоражеԋијејас суdӧ мыжаланајасӧԍ, свіԃетеԉјасӧԍ da експертјасӧԍ корӧм јылыԍ.

VII.

СССР-са ВЕРХОВНӦЈ СУd

63-ӧd стаԏԏа. СССР-са Констітуцијалӧн 104 da 105 стаԏԏајаскӧd лӧсалӧмӧн СССР-са Верховнӧј Суd ем высшӧј суԃебнӧј орган da бӧрјыԍԍӧ СССР-са Верховнӧј Сӧветӧн 5 воԍа срок вылӧ.

(Помсӧ вiзӧd 4 лiстбокыс).

58

СССР-са, сојузнӧј ԁа автономнӧј республiкајасса суԁоустројство јылыԍ законлӧн пом

СССР-са Верховнӧј Суԁ вылӧ пуктыԍӧ наԁзор СССР-са ԁа сојузнӧј республiкајас став суԁебнӧј органјас суԁебнӧј ԁеjательност бӧрԍа.

64-ӧԁ статԏа. СССР-са ԁа сојузнӧј республiкајасса став суԁебнӧј органјаслӧн суԁебнӧј ԁеjательност бӧрԍа наԁзор Верховнӧј Суԁ пӧртӧ оломӧ:

а) суԁјаслӧн законнӧј вынӧ пырыԍ прiговорјас, решеԋiјејас ԁа опреԁеԉеԋiјејас вылӧ СССР-са Прокурорлыԍ ԁа СССР Верховнӧј Суԁса Преԁԍеԁатеԉлыԍ протестјас вiԁлалӧмӧн;

б) военнӧј трiбуналјаслӧн, кӧрттуј ԁа вавыв транспорт вывса лiԋејнӧј суԁјаслӧн вiԁлалӧм ԁелӧјас куԅа жалобајас ԁа протестјас вiԁлалӧмӧн.

65-ӧԁ статԏа. СССР-са Верховнӧј Суԁ состоiтӧ преԁԍеԁатеԉыԍ, преԁԍеԁатеԉӧԍ вежыԍјасыԍ, Верховнӧј Суԁса шԉенјасыԍ ԁа наролнӧј заԍеԁатеԉјасыԍ, коԁјас корсӧны суԁебнӧј ԁелӧјас вiԁлавны участвујтӧмӧ, ԁа ԁејствујтӧ ташӧм составын:

а) уголовнӧј ԁелӧјас куԅа суԁебнӧј коԉԉегiја;

б) гражԁанскӧј ԁелӧјас куԅа суԁебнӧј коԉԉегiја;

в) военнӧј коԉԉегiја;

г) железно-ԁорожнӧј коԉԉегiја;

ԁ) воԁно - транспортнӧј коԉԉегiја.

66-ӧԁ статԏа. Уголовнӧј ԁелӧјас куԅа СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн суԁебнӧј коԉԉегiја вiԁлалӧ уголовнӧј ԁелӧјас, коԁјасӧс отԋеԍiтӧма законӧн сiјӧ веԁеԋiјеӧ, а сiԇ-жӧ вiԁлалӧ сојузнӧј республiкајасса Верховнӧј Суԁјаслӧн прiговорјас ԁа опреԁеԉеԋiјејас вылӧ протестјас.

67-ӧԁ статԏа. Гражԁанскӧј ԁелӧјас куԅа СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн суԁебнӧј коԉԉегiја вiԁлалӧ гражԁанскӧј ԁелӧјас, коԁјасӧс отԋеԍiтӧма законӧн сiјӧ веԁеԋiјеӧ, а сiԇ-жӧ вiԁлалӧ сојузнӧј республiкајасса Верховнӧј Суԁјаслӧн решеԋiјејас ԁа опреԁеԉеԋiјејас вылӧ протестјас.

68-ӧԁ статԏа. Уголовнӧј ԁа гражԁанскӧј ԁелӧјас куԅа СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн суԁебнӧј коԉԉегiјајас вiԁлалӧны преԁԍеԁатеԉствујтыԍ—СССР Верховнӧј Суԁса Преԁԍеԁатеԉ лiбӧ шԉен ԁа кык наролнӧј заԍеԁатеԉ составын.

Уголовнӧј ԁа гражԁанскӧј ԁелӧјас куԅа СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн суԁебнӧј коԉԉегiјајас сојузнӧј республiкајасса Верховнӧј Суԁјаслӧн прiговорјас, опреԁеԉеԋiјејас ԁа решеԋiјејас вылӧ протестјас вiԁлалӧны СССР Верховнӧј Суԁса кујiм шԉен составын.

69-ӧԁ статԏа. СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн Военнӧј Коԉԉегiја вiԁлалӧ ԁелӧјас, коԁјасӧс отԋеԍiтӧма законӧн сiјӧ веԁеԋiјеӧ, а сiԇ-жӧ вiԁлалӧ военнӧј трiбуналјаслӧн прiговорјас ԁа опреԁеԉеԋiјејас вылӧ протестјас ԁа жалобајас.

70-ӧԁ статԏа СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн Военнӧј Коԉԉегiја ԁелӧјас вiԁлалӧ преԁԍеԁатеԉствујтыԍ—СССР-са Верховнӧј Суԁ Военнӧј Коԉԉегiјаса преԁԍеԁатеԉ лiбӧ шԉен ԁа кык наролнӧј заԍеԁатеԉ составын, случајјасыԍ кындi, коԁјасӧс спецiальнӧ урчiтӧма уголовно - процессуальнӧј коԁексӧн, секi ԁелӧјас вiԁлавсӧны военнӧј коԉԉегiјаса кујiм шԉен составын.

СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн Военнӧј Коԉԉегiја вiԁлалӧ военнӧј трiбуналјаслӧн прiговорјас ԁа опреԁеԉеԋiјејас вылӧ протестјас ԁа жалобајас СССР Верховнӧј Суԁ Военнӧј Коԉԉегiјаса кујiм шԉен составын.

71-ӧԁ статԏа. СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн железноԁорожнӧј ԁа воԁно-транспортнӧј коԉԉегiјајас вiԁлалӧны ԁелӧјас преступԉеԋiјејас јылыԍ, коԁјасӧс отԋеԍiтӧма законӧн најӧ веԁеԋiјеӧ, а сiԇ-жӧ вiԁлалӧны протестјас ԁа жалобајас, коԁјас вајӧны кӧрттуј ԁа вавыв транспорт вывса лiԋејнӧј суԁјаслӧн прiговорјас ԁа опреԁеԉеԋiјејас вылӧ.

72-ӧԁ статԏа. СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн железноԁорожнӧј ԁа воԁно-транспортнӧј коԉԉегiјајас ԁелӧјас вiԁлалӧны преԁԍеԁатеԉствујтыԍ — соответствујушӧј коԉԉегiјаса преԁԍеԁатеԉ лiбӧ шԉен ԁа кык наролнӧј заԍеԁатеԉ составын.

73-ӧԁ статԏа. СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн железноԁорожнӧј ԁа воԁно-транспортнӧј коԉԉегiјајас вiԁлалӧны протестјас ԁа жалобајас, коԁјас вајӧны кӧрттуј ԁа вавыв транспорт вывса лiԋејнӧј суԁјаслӧн прiговорјас ԁа опреԁеԉеԋiјејас вылӧ, СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн соответствујушӧј коԉԉегiјаса кујiм шԉен составын.

74-ӧԁ статԏа. СССР Верховнӧј Суԁса Преԁԍеԁатеԉ вермас прiмiтны ас вылас преԁԍеԁатеԉствујтӧм лyбӧј ԁелӧ куԅа, коԁi СССР Верховнӧј Суԁ коԉԉегiја вiԁлалӧм вылын.

СССР Верховнӧј Суԁса Преԁԍеԁатеԉ ԁа СССР-са Прокурор iмеiтӧны право требујтны лyбӧј ԁелӧ СССР-са лiбӧ сојузнӧј республiкаса лyбӧј суԁыԍ ԁа вӧчны тајӧ ԁелӧ куԅаыс асыԍ протест законӧн лӧԍӧԁӧм пӧраԁокын.

75-ӧԁ статԏа. СССР Верховнӧј Суԁ коԉԉегiјајаслӧн прiговорјас, решеԋiјејас ԁа опреԁеԉеԋiјејас вылӧ СССР Верховнӧј Суԁса Преԁԍеԁатеԉлӧн лiбӧ СССР-са Прокурорлӧн вајӧм протестјас вiԁлалӧм вылӧ чукӧртӧ СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн Пԉенум, коԁi сiԇжӧ сетӧ руковоԁашӧј iнԁӧԁ суԁебнӧј практiка вопросјас куԅа решеԋiјејас поԁув вылын, коԁјасӧс прiмiтӧма СССР-са Верховнӧј Суԁӧн вiԁлалӧм суԁебнӧј ԁелӧјас куԅа.

76-ӧԁ статԏа. СССР-са Верховнӧј Суԁлӧн Пԉенум состоiтӧ СССР Верховнӧј Суԁса Преԁԍеԁатеԉыԍ, сiјӧ вежыԍјасыԍ ԁа СССР Верховнӧј Суԁса став шԉенјасыԍ.

Пԉенумын СССР-са Прокурорлӧн участвујтӧм објазательнӧ.

СССР-са Верховнӧј Суԁ Пԉенум заԍеԁаԋiје вылын участвујтӧ Јустiцiја куԅа СССР-са Наролнӧј Комiссар.

77-ӧԁ статԏа. СССР-са Верховнӧј Суԁ Пԉенумлӧн заԍеԁаԋiјејас чукӧртсӧны кык тӧлыԍын ӧтчыԁыԍ ԋе шочжыка.

VIII.

СУԁЕБНӦЈ ІСПОЛԋIТЕԉЈАС.

78-ӧԁ статԏа. Гражԁанскӧј ԁелӧјас куԅа решеԋiјејас ԁа опреԁеԉеԋiјејас оломӧ пӧртӧм ԁа iмушественнӧј взыскаԋiјејас јукӧнын уголовнӧј ԁелӧјас куԅа прiговорјас оломӧ пӧртӧм вӧчԍӧ суԁебнӧј iсполԋiтеԉјаслӧн.

79-ӧԁ статԏа. Суԁебнӧј iсполԋiтеԉјас состоiтӧны наролнӧј суԁјас берԁын, окружнӧј, крајевӧј, областнӧј суԁјас, автономнӧј областјасса суԁјас, автономнӧј ԁа сојузнӧј республiкајасса Верховнӧј Суԁјас берԁын ԁа назначајтсӧны Јустiцiја куԅа сојузнӧј республiкаса Наролнӧј Комiссарiатӧн, а автономнӧј республiкајасын—Јустiцiја куԅа автономнӧј республiкаса Наролнӧј Комiссарiатӧн.

80-ӧԁ статԏа. Суԁебнӧј прiговорјас, решеԋiјејас ԁа опреԁеԉеԋiјејас оломӧ пӧртӧм куԅа суԁебнӧј iсполԋiтеԉјаслӧн преԁјавԉајтан требоваԋiјејас објазательнӧјӧԍ став ԁолжностнӧј јӧзлы ԁа гражԁаналы.

СССР Верховнӧј Сӧвет Прециԁiумса Преԁԍеԁатеԉ—М. КАЛЫԋIН

СССР Верховнӧј Сӧвет Прециԁiумса Секретар—А. ГОРКIН

Москва, Кремԉ.
1938 во август 16 лун.

ЗАКОН

Ставсојузса вiԅму овмӧс выставка јылыԍ

СССР-са Верховнӧј Сӧвет пасјӧ правiтеԉство шуӧм сертi котыртчыԍ ставсојузса вiԅму овмӧс выставкалыԍ СССР-ын социалiстiческӧј вiԅму овмӧс воԅӧ кыпӧԁан ԁелӧын зев ыжыԁ тӧԁчанлун.

Ставсојузса вiԅму овмӧс выставка, коԁӧс лӧԍӧԁӧмаыԍ могыԍ, меԁым ԁостојнӧ петкӧԁлыны СССР-ын социалiстiческӧј вiԅму овмӧслыԍ велiкӧј ԁостiжеԋiјејасӧ, петкӧԁлыны вiԅму овмӧс став отраслјаслыԍ меԁбур образецјасӧ, быԁ боксаԋ ԁемонстрiрујтны Сӧветскӧј Сојуз республiкајасса, крајјасса ԁа областјасса вiԅму овмӧслыԍ вынјӧрсӧ ԁа озырлунсӧ,—ԁолжен сетны вынјӧра јӧткыштӧм колхозјаслӧн ԁа колхозԋiкјаслӧн ԁа вiԅму овмӧсса став работԋiкјаслӧн вiԅму овмӧслыԍ вермӧмјасӧ соԁтӧм могыԍ социалiстiческӧј орԁјыԍӧмлы, кутас соԁејствујтны колхозјас ԁа совхозјас став массаӧс воԅынмуныԍјас уровеԋӧ вајӧԁӧмлы, сешӧм ногӧн, меԁым обеспечiтны вiԅму овмӧслыԍ ԁугԁывтӧг воԅӧ быԁмӧм, вiԅму овмӧс проԁуктајаслыԍ соԁӧм ԁа iзобiлiје, колхознӧј массајаслыԍ зажiточност ԁа культурност.

Верховнӧј Сӧвет сыкӧԁ ӧтшӧш пасјӧ вiԅму овмӧс выставка кежлӧ лӧԍӧԁчӧмлыԍ ԋеуԁовлетворiтеԉнӧј состојаԋiје. Ӧнӧԇ-на СССР-са Наркомземӧн ԁа Наркомсовхозлӧн абу лӧԍӧԁӧма выставка вылын участвујтыԍјасӧс бӧрјӧм могыԍ ԁiференцiрованнӧј показатеԉјас климатiческӧј, почвеннӧј ԁа мукӧԁ условiјејас сертi СССР-са торја рајонјаслӧн вiԅму овмӧс проiзвоԁство уна пӧлӧс особенностјаслы прiменiтӧмӧн, абу ештӧԁӧма выставка стрӧiтӧм куԅа ужјас, а ӧткымын стрӧiтӧм павiԉонјас јавӧ оз лӧԍавны сiјӧ требоваԋiјејасыслы, коԁјасӧс сувтӧԁӧма Ставсојузса вiԅму овмӧс выставка воԅын.

Выставка востiг кежлӧ лӧԍӧԁчӧмын iнԁӧм серјознӧј ԋеԁочотјас вескӧԁлӧм могыԍ ԁа сiјӧс буржыка котыртӧм могыԍ, а сiԇ-жӧ Ставсојузса вiԅму овмӧс выставкаын участвујтны право вылӧ колхозјасын, совхозјасын, машiно-тракторнӧј станцiјајасын ԁа колхознӧј тӧварнӧј фермајасын социалiстiческӧј орԁјыԍӧм јона паскӧԁӧм могыԍ Сӧветскӧј Социалiстiческӧј Республiкајас Сојузса Верховнӧј Сӧвет **ШУӦ:**

1. Щӧктыны СССР-са Наркомземлы ԁа Наркомсовхозовлы ԇiк пыр-жӧ веськӧԁны ставсојузса вiԅму овмӧс выставка котыртӧмын iнԁӧм ӧшыбкајасӧ ԁа тырмытӧмторјасӧ.

2. Вуԅӧԁны Ставсојузса вiԅму овмӧс выставка востӧм, сiјӧс 1939 воса август 1-ој лун вылӧ iнԁӧмӧн.

СССР Верховнӧј Сӧвет Прециԁiумса Преԁԍеԁатеԉ—М. КАЛЫԋIН.

СССР Верховнӧј Сӧвет Прециԁiумса Секретар—А. ГОРКIН.

Москва, Кремԉ,
1938 во август 21-ӧԁ лун.

ЗАКОН

Сӧветскӧј Социалiстiческӧј Республiкајас Сојузса гражԁанство јылыԍ

1-ој статԏа. Сӧветскӧј Социалiстiческӧј Республiкајас Сојузса Констiтуцiјалӧн (Основнӧј законлӧн) 21-ӧԁ статԏа поԁув вылын СССР-са гражԁаналы лӧԍӧԁԍӧ јеԁiнӧј сојузнӧј гражԁанство.

Сојузнӧј республiкаса быԁ гражԁаԋiн ем СССР-са гражԁаԋiн.

2-ӧԁ статԏа. СССР-са гражԁанаӧн емӧԍ:

а) ставӧн, коԁјас 1917 воса нојабр 7-ӧԁ лун кежлӧ вӧлiвы вӧвлӧм Россiјскӧј iмперiјаса поԁԁаԋӧјјасӧн ԁа ез воштывы сӧветскӧј гражԁанство;

б) јӧз, коԁјас бостiсны сӧветскӧј гражԁанство законӧн лӧԍӧԁӧм пӧраԁокын.

3-ӧԁ статԏа. Iностранецјас, најӧ нацiональност ԁа раса вылӧ вiԇӧԁтӧг, СССР-са гражԁанствоӧ прiнiмајтсыны наӧн корӧм сертi сiјӧ сојузнӧј республiкаса Верховнӧј Сӧвет Прециԁiумӧн, коԁ преԁеԉјасын најӧ олӧны.

4-ӧԁ статԏа. СССР-са гражԁанствоыԍ петӧм разрешајтсӧ СССР-са Верховнӧј Сӧвет Прециԁiумӧн.

5-ӧԁ статԏа. СССР-са гражԁаԋiнӧн лiбӧ гражԁанкаӧн гӧтрасӧм морткӧԁ, коԁi оз iмеiт СССР-са гражԁанство, оз вајӧԁ гражԁанство вежсӧмӧ.

6-ӧԁ статԏа. Бат-мамӧн гражԁанство вежiгӧн, коԁ вӧсна кыкнаныс лоны СССР-са гражԁанаӧн, лiбӧ кыкнаныс петӧны СССР-са гражԁанствоыԍ, сыкӧԁ шӧш вежԍӧ гражԁанствоыс најӧ чеԉаԁлӧн, коԁјаслы абу тырӧма 14 арӧс. Чеԉаԁлӧн 14-саԋ 18 арӧсӧԇ гражԁанство вежсӧм вермас лоны сӧмын насаԋ сӧгласiјеӧн.

Мукӧԁ случајјасын чеԉаԁлӧн, коԁјаслы абу тырӧма 18 арӧс, гражԁанство вежсӧм вермас лоны сӧмын обшӧј пӧраԁокын.

7-ӧԁ статԏа. СССР-са гражԁанствоыԍ лiшiтӧм вермас лоны:

а) суԁ прiговор сертi—случајјасын, коԁјасӧс iнԁӧма законӧн;

б) быԍ случајын СССР-са Верховнӧј Сӧвет Прециԁiумлӧн торја указӧн.

8-ӧԁ статԏа. Јӧз, коԁјас олӧны СССР террiторiја вылын, коԁјас тајӧ закон сертiыс абу СССР-са гражԁана ԁа оз iмеiтны iностраннӧј гражԁанствоӧ асланыс прiнаԁлежност јылыԍ, ԁоказатеԉствојас лыԁԁыԍӧны гражԁанствотӧм јӧзӧн.

СССР Верховнӧј Сӧвет Прециԁiумса Преԁԍеԁатеԉ—М. КАЛЫԋIН.

СССР Верховнӧј Сӧвет Прециԁiумса Секретар—А. ГОРКIН.

Москва, Кремԉ.
1988 во август 19 лун.

Отв. реԁактор Г. I. ТОРЛОПОВ.

Уполн. Главлита 3331. Типография г. Сыктывкар. Тираж 2500.